

รายงานการศึกษากลุ่ม

(Group Report)

เรื่อง ผลกระทบต่อครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับ
การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด

จัดทำโดย กลุ่มสิงโต

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 3

สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม

ประจำปี 2555

รายงานการศึกษากลุ่ม

(Group Report)

เรื่อง ผลกระทบต่อครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟู
สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด

จัดทำโดย กลุ่มสิงโต

1. นายมณฑล	แก้วเก่า
2. นายวิชัย	โชติปฎิเวชกุล
3. นายอำนาจ	เจตน์เจริญรักษ์
4. พันตำรวจเอกวัฒนา	ยี่จิ้น
5. นาวาอากาศเอกพิบูลย์	วรวรรณปรีชา
6. นางสาวอรรณณ	นัยภักดี
7. นายชัยวัฒน์	ทองคำคุณ
8. นายนิสิต	จันทร์สมวงศ์
9. นายวิจิต	ธีระพงษ์
10. นางพรรณวดี	ธำรงหวัง

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 3

สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม

ประจำปี 2555

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาเรื่อง “ผลกระทบต่อการครอบครัวยุคใหม่ที่ผู้ปกครองถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ประการแรกเพื่อศึกษาถึงผลกระทบของครอบครัวที่ผู้ปกครองถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด ประการที่สอง เพื่อศึกษาและหาแนวทางในการให้การช่วยเหลือหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอันเนื่องมาจากการบังคับใช้กฎหมายของรัฐ และประการที่ ๓ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องในการให้การช่วยเหลือหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

คณะผู้ศึกษา กลุ่มสิงโต ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่ผู้ปกครองถูกจับกุมและส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เฉพาะครอบครัวที่ผู้ปกครองถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ ที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เนื่องจากคณะผู้ศึกษาเห็นว่า ศูนย์ฟื้นฟูฯ แห่งนี้เป็นศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ใช้วิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัวอย่างเข้มงวด และเป็นศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเพียงแห่งเดียวของกรมคุมประพฤติซึ่งเป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๕

การเลือกตัวอย่างผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ ซึ่งเป็นผู้ปกครองนั้น คณะผู้ศึกษาทำการเลือกศึกษาจำนวน ๑๑ ครอบครัว โดยผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ ซึ่งเป็นผู้ปกครองดังกล่าวต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติในด้านของการมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจและการดูแลด้านการเงินของครอบครัว เป็นผู้อบรมเลี้ยงดู เป็นตัวแบบ และมีบทบาทในการดูแล ปกป้อง คุ้มครองสมาชิกในครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๓ แบบ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่ถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด แบบสัมภาษณ์สมาชิกในครอบครัวตามลำดับความใกล้ชิดกับผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ และสามารถให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจน และแบบสัมภาษณ์บุคคลภายนอกที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นได้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองที่ถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จำนวน ๑๑ คน สัมภาษณ์ สมาชิกในครอบครัวตามลำดับความใกล้ชิดกับผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ และสามารถให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจน ได้แก่ สามี/ภรรยา บุตรที่บรรลุนิติภาวะ บิดา มารดา หรือสมาชิกอื่นๆ โดยเลือกจากลำดับแรกก่อน หากไม่ได้จะเลือกในลำดับถัดไป ครอบครัวละ ๑ คน รวม ๑๑ คน และสัมภาษณ์ บุคคลภายนอกที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ ครอบครัวละ ๑ คน รวม ๑๑ คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่คณะผู้ศึกษาทำการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น ๓๓ คน

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ซึ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยใช้วิธีการสรุปเนื้อหา (Content) เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างต่างๆ และนำมาสรุปวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) จัดทำเป็นข้อมูลทุติยภูมิ

(Secondary data) โดยแสดงผลในรูปของตารางจำนวนและร้อยละ ประกอบข้อมูลที่ได้จากเอกสารซึ่งใช้การบรรยายเชิงพรรณนาและเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าด้วยกัน

จากผลการศึกษาในครั้งนี้สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสในลักษณะของการอยู่กินร่วมกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นชายทั้งหมด มีอายุเฉลี่ย ๓๕.๑๘ ปี มีบุตรเฉลี่ย ๒ คน และระยะเวลาในการฟื้นฟูสมรรถภาพเฉลี่ย ๕.๓ เดือน รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างนี้ ส่วนใหญ่เป็นเรื่อง การเงิน การอบรมเลี้ยงดูและการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกในครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีสถานภาพสมรสในลักษณะของการอยู่กินร่วมกัน มีอายุเฉลี่ย ๓๔.๗๒ ปี รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวก่อนถูกจับตามกฎหมายบังคับบำบัด ที่กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการทำงาน สำหรับในเรื่องผลกระทบที่ครอบครัวได้รับในระหว่างที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ส่วนใหญ่ คือ ด้านการเงิน และด้านการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชน/ผู้ใกล้ชิด/บุคคลภายนอก ที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดได้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีสถานภาพสมรสในลักษณะของการอยู่กินร่วมกัน มีอายุเฉลี่ย ๔๒.๓๖ ปี รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวก่อนถูกจับตามกฎหมายบังคับบำบัด ที่กลุ่มตัวอย่างสะท้อนให้เห็น ส่วนใหญ่เป็นด้านการเงิน และด้านการทำงาน ส่วนในเรื่องผลกระทบที่ได้รับในระหว่างที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ส่วนใหญ่ คือ ด้านการเงิน และด้านการรับส่ง

คณะผู้ศึกษาเห็นว่า รัฐบาลควรมีนโยบายที่จะเข้ามาดูแลในเรื่องผลกระทบเหล่านี้ โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายใน ๒ ด้าน ได้แก่ ด้านการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง และด้านการนำชุมชน/สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ทั้งยังมีข้อเสนอแนะในการดำเนินการระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและหลังพ้นการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดออกไปแล้วด้วย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง“ผลกระทบต่อครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด ” ของคณะผู้ศึกษา กลุ่มสิงโต สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วย ความความเมตตาจากคณะอาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตร การบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ ๓ ยชส.๓ “ก้าวอย่างของกระบวนการยุติธรรมไทยสู่สากล” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผศ.พ.ต.ท.ดร.เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์ ผศ.ดร.พลอย สืบวิเศษ ผศ.ดร.จันทรานุช มหากาญจนะ และดร.ปุ่น วิชชุ ไตรภพ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา แนะนำ ถ่ายทอดความรู้และแนวคิดตามหลักวิชาการอย่างใกล้ชิด อันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จนทำให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์ตามที่คณะผู้ศึกษาตั้งใจทุกประการ คณะผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณคณะอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง

คณะผู้ศึกษาต้องขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งเจ้าหน้าที่ และผู้ประสานงานประจำกลุ่มรายงานทุกท่าน ที่ให้การช่วยเหลือในการจัดทำรายงาน และต้องขอขอบคุณ ดร. นิวัติ เอี่ยมเที่ยง นักจิตวิทยาชำนาญการ ที่กรุณากร่างแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนบุคลากรของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรมทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลและช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในทุกๆด้าน

คณะผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางในการให้การช่วยเหลือหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอันเนื่องมาจากการบังคับใช้กฎหมายของรัฐ ทั้งยังจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบในการให้การช่วยเหลือหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนากระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดต่อไป

คณะผู้ศึกษา กลุ่มสิงโต

พฤษภาคม ๒๕๕๕

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๓
๑.๓. ขอบเขตของการศึกษา	๓
๑.๔. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา	๔
๑.๕. นิยามศัพท์เฉพาะ	๔
บทที่ ๒ กรอบแนวคิดในการศึกษา และวิธีการศึกษา	
๒.๑. กรอบแนวคิดในการศึกษา	๕
๒.๒. เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๓. วิธีการศึกษา	๒๑
บทที่ ๓ ผลการศึกษา	
๓.๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)	๒๔
๓.๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)	๔๓
บทที่ ๔ สรุปและข้อเสนอแนะ	
๔.๑. สรุปผลการศึกษา	๕๑
๔.๒. ข้อเสนอแนะ	๕๒
๔.๒.๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๕๔
๔.๒.๒. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ	๕๖
บรรณานุกรม	๕๘
ภาคผนวก	
ศูนย์/สถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด	๖๐
แบบสัมภาษณ์ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	๖๔
แบบสัมภาษณ์สมาชิกในครอบครัวผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	๖๖
แบบสัมภาษณ์บุคคลภายนอกที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้น	๖๙

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑. แสดงจำนวนคดีฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในระบบบังคับบำบัด ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๖ ถึง ปีงบประมาณ ๒๕๕๓	๑๔
๒ แสดงจำนวนคดีฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในระบบบังคับบำบัด ปีงบประมาณ ๒๕๕๔ และแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่	๑๕
๓ แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด	๔๓
๔ แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด	๔๔
๕ แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกในครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด	๔๕
๖ แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวก่อนถูกจับตามกฎหมายบังคับ บำบัด ที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวให้ข้อมูล	๔๖
๗ แสดงจำนวนและร้อยละของผลกระทบที่ครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวได้รับในระหว่างที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวให้ข้อมูล	๔๗
๘ แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชน/ผู้ใกล้ชิด/บุคคลภายนอก ที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดได้	๔๘

- ๙ แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวก่อนถูกจับตามกฎหมายบังคับ บำบัด ที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้นำชุมชน/ผู้ใกล้ชิด/บุคคลภายนอก สะท้อนให้เห็น ๔๙
- ๑๐ แสดงจำนวนและร้อยละของผลกระทบที่ครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวได้รับในระหว่างที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ที่สะท้อนให้เห็นโดยผู้นำชุมชน/ผู้ใกล้ชิด/บุคคลภายนอก ๕๐

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ ๑ กรอบการศึกษา	๕
แผนภาพที่ ๒ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาปกติ	๙
แผนภาพที่ ๓ กระบวนการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ ๑๒	

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญในระดับชาติที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ในช่วงที่ผ่านมา ปัญหายาเสพติดมักถูกหยิบยกให้เป็นหนึ่งในนโยบายของรัฐบาลที่จะต้องนำไปแก้ไขในรูปแบบต่างๆมาโดยตลอด แต่ปัญหานี้ก็ยังคงความเป็นปัญหาใหญ่และดำรงอยู่ในทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะปัญหาจำนวนผู้เสพยาเสพติดที่ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะมีจำนวนที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ รัฐบาลในชุดที่แล้วๆมาได้กำหนดให้เรื่องดังกล่าวเป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาโดยใช้หลัก "การป้องกันนำหน้าการปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการรักษา และผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษอย่างเด็ดขาด" โดยมองว่าผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วยมิใช่อาชญากร จำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างทั่วถึง จึงมีการตราเป็นพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ หรือที่มักเรียกกันว่า “กฎหมายบังคับบำบัด” ขึ้นในช่วงไม่ถึง ๑๐ ปีที่ผ่านมา หลักการสำคัญโดยย่อของกฎหมายฉบับนี้ก็คือ เมื่อมีผู้ต้องหาถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมในความผิดฐานเสพยาเสพติด เสพและมีไว้ในครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสพและจำหน่ายยาเสพติด ตามชนิด ประเภท และปริมาณยาเสพติดที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้นั้นไม่เป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ในระหว่างการรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหา นั้นไปส่งศาลภายใน ๔๘ ชั่วโมง หรือกรณีที่ผู้ต้องหาอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ให้นำตัวส่งศาลภายใน ๒๔ ชั่วโมง เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ส่งตัวผู้นั้นไปตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติด โดยการส่งตัวไปควบคุมยังสถานที่ควบคุมตัวตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด พร้อมกับแจ้งให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่นั้นทราบ (มาตรา ๑๙) จากนั้น เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ทำการตรวจพิสูจน์ (มาตรา ๒๒) ซึ่งหากผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ผู้ต้องหานั้นเป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่ที่จะจัดให้มีแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้เหมาะสมกับสภาพของผู้ต้องหานั้น โดยคำนึงถึงอายุ เพศ ประวัติ พฤติกรรมในการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนสภาพแวดล้อมทั้งปวง ซึ่งแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่จะสามารถกำหนดได้ตามกฎหมายฉบับนี้มีได้ ๓ รูปแบบ (มาตรา ๒๓) ได้แก่ วิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัวอย่างเข้มงวด แบบควบคุมตัวอย่างไม่เข้มงวด และแบบไม่ควบคุมตัว โดยระยะเวลาของแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดดังกล่าว คณะอนุกรรมการฟื้นฟูฯสามารถกำหนดได้เป็นเวลาไม่เกิน ๖ เดือน และเมื่อผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯนั้นอยู่รับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯจนครบระยะเวลาแล้ว ผลการฟื้นฟูฯยังไม่เป็นที่พอใจ คณะอนุกรรมการฟื้นฟูฯฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีอำนาจที่จะขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพฯออกไปอีกกี่ครั้งก็ได้ แต่ต้องครั้งละไม่เกิน ๖ เดือน และรวมกันทั้งหมดแล้วต้องไม่เกิน ๓ ปี นับแต่วันที่ถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ (มาตรา ๒๕) หากผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นที่พอใจแล้ว คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดก็จะมีคำสั่งปล่อยตัวผู้นั้นกลับสู่ชุมชน โดยกฎหมายให้ถือว่าผู้นั้นพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหา (มาตรา ๓๓)

เมื่อผู้ต้องหาถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๕ หรือกฎหมายบังคับฉบับนี้แล้ว สังคมโดยทั่วไปมักจะ รู้สึกว่า สังคมนั้นๆมีความปลอดภัยมากขึ้น เนื่องจากขณะนั้นในชุมชนปลอดภัยจากผู้เสพหรือผู้ติดยา เสพติด แต่ปัญหาที่พบก็คือ ข้อเท็จจริงส่วนหนึ่งที่สังคมอาจมองข้ามไปก็คือ ผลกระทบในหลากหลายมิติ ที่ครอบครัวของผู้ต้องหานั้นได้รับในระหว่างที่ผู้ต้องหาที่เป็นผู้นำครอบครัวถูกจับและส่งตัวไปเข้ารับการ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในศูนย์หรือสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

มีกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังในเรือนจำ เรื่อง “ครอบครัวผู้ต้องขัง : เหยื่อที่มองไม่เห็น ในสังคม” ซึ่งทำการศึกษาโดย วนิดา งานสกริ (๒๕๕๐) ได้กล่าวถึงครอบครัวผู้ต้องขังซึ่งเป็นครอบครัวที่ ได้รับผลกระทบจากการต้องโทษของบุคคลในครอบครัวว่า กรณีที่เกิดขึ้นอยู่นอกความสนใจและ ตระหนักถึงปัญหาที่ครอบครัวเหล่านั้นต้องเผชิญมาโดยตลอด ทั้งนี้ เป็นผลสืบเนื่องจากค่านิยมของคน ในสังคมในการมองผู้กระทำความผิด สิ่งเหล่านี้ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบในประเด็นเรื่อง “คุณภาพชีวิตของ ครอบครัวผู้ต้องขัง” ประเด็นที่น่าสนใจในสภาพปัญหาของครอบครัวผู้ต้องขัง ได้แก่ ๑) ภาวะความเป็น ครอบครัว การต้องขังเป็นภาวะที่นำไปสู่การพลัดพรากจากกันของบุคคลอันเป็นที่รัก การสูญเสีย สัมพันธภาพความเป็นครอบครัว เช่น เด็กขาดพ่อ เด็กขาดแม่ แม่ขาดลูก พ่อขาดลูก พี่ขาดน้อง หรือน้องขาดพี่ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้ทำให้โครงสร้างของครอบครัวเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่รูปแบบต่างๆ บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวเปลี่ยนไปจากเดิม ผู้เป็นภรรยาของผู้ต้องขังกลายเป็นผู้ รับภาระและรับผิดชอบหลักของครอบครัว โดยเฉพาะการแสวงหารายได้ที่ต้องเพิ่มขึ้นเพื่อทดแทนส่วน ของสามีที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ หรือถ้าเป็นเด็กที่มีแม่ต้องโทษ เด็กนั้นก็ต้องอยู่ในครอบครัวที่มีลักษณะ ครอบครัวพ่อเลี้ยงเดี่ยว หรือกรณีครอบครัวที่ขาดทั้งพ่อและแม่ จะทำให้เด็กซึ่งเป็นบุตรของผู้ต้องขัง ต้องเปลี่ยนเส้นทางความเป็นอยู่ของตนเองไป ก่อให้เกิดการปรับตัว เกิดความลำบากในการเปลี่ยนตัว บุคคลผู้ดูแล ควบคู่กับผู้เข้ามารับผิดชอบใหม่ การเข้าสู่สถานสงเคราะห์ การส่งเด็กไปยังครอบครัว อุปถัมภ์ (foster home) หรือหากเป็นกรณีครอบครัวที่มีแต่ผู้สูงอายุ ก็จะทำให้ผู้สูงอายุต้องเผชิญชีวิต เพียงลำพังอยู่ในบ้าน ๒) ภาวะทางอารมณ์และสังคม ก็เป็นปัญหาที่ครอบครัวผู้ต้องขังทุกครอบครัว จะต้องเผชิญ ทั้งความผิดหวัง เสียใจ วิตกกังวล รวมไปถึงปัญหาทางสังคมที่ครอบครัวผู้ต้องขังจะต้อง หนีรับอยู่ก็คือ การตีตราจากสังคม ๓) ภาวะทางเศรษฐกิจ ครอบครัวผู้ต้องขังจะต้องเผชิญกับการ ขาดแคลนรายได้ เนื่องจากการที่ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัวและมีฐานะยากจน เด็กต้อง เสี่ยงต่อการขาดการศึกษา ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรมตามลักษณะโทษหลังการพิพากษา ตัดสินของศาล หรือแม้แต่กระบวนการต่างๆ ในระบบงานยุติธรรมที่จะต้องมีการใช้จ่ายเกิดขึ้น เช่น โทษ ปรับที่อาจมาควบคู่กับการต้องโทษ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปขึ้นศาล ค่าใช้จ่ายในการติดต่อกับ ผู้ต้องขังระหว่างต้องโทษ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางต่างๆ ทั้งหมดนี้กลายเป็นภาระของครอบครัวผู้ต้องขัง และ ๔) ภาวะปัญหาการดำรงสัมพันธภาพความเป็นครอบครัว ก่อให้เกิดการแตกแยกจากการเป็น ครอบครัว

จากการศึกษาข้อมูลของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม คณะผู้ศึกษาพบว่า ใน ปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา มีผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ ทั่วประเทศและถูกศาลสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์ มีมากถึง ๑๙๓,๓๕๘ คน ในจำนวนนี้ คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่ต่างๆ มีคำวินิจฉัยว่า ผู้เข้ารับการตรวจ พิสูจน์เหล่านี้เป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด จำนวน ๑๗๗,๔๕๙ คน และให้ส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟู สมรรถภาพโดยใช้วิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัวอย่างเข้มงวด จำนวน ๓,๘๓๕

คน แบบควบคุมตัวอย่างไม่เข้มงวด จำนวน ๑๘,๓๖๕ คน และแบบไม่ควบคุมตัว จำนวน ๑๕๕,๒๕๙ คน จึงสรุปได้ว่า ในปีงบประมาณที่ผ่านมา มีผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในลักษณะของการควบคุมตัวไว้ในศูนย์หรือสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งในแบบควบคุมตัวอย่างเข้มงวดและแบบควบคุมตัวอย่างไม่เข้มงวดทั่วประเทศ รวม ๒๒,๖๒๐ คน ซึ่งแน่นอนว่า ผู้ต้องหาที่เป็นผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจำนวนมากดังกล่าว ส่วนหนึ่งมีสถานะภาพของการเป็นหัวหน้าหรือผู้นำครอบครัวด้วย ในช่วงที่ผ่านมา คณะผู้ศึกษายังไม่พบว่ามีบุคคลหรือองค์กรใดทำการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของครอบครัวที่ผู้นำหรือหัวหน้าครอบครัวถูกจับกุมและถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดฉบับนี้มาก่อน คงมีกรณีศึกษาเฉพาะผู้ต้องขังในเรือนจำซึ่งเป็นกรณีที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งดังได้กล่าวมาแล้วเท่านั้น คณะผู้ศึกษาจึงมีความเห็นร่วมกันว่า บริบทของผู้ต้องขังในเรือนจำกับผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีความแตกต่างกัน ทั้งในแง่ของฐานความผิด กระบวนการพิจารณา สถานะในทางกฎหมาย พฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับครอบครัว และสถานที่ที่ใช้ในการควบคุมตัวตามกฎหมาย การศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของบุคคลเหล่านี้ จึงมีความจำเป็นและจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดแนวทางหรือการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือหรือลดผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ผลการศึกษาจะเป็นการกระตุ้นให้สังคมหันมาให้ความสนใจและเปิดใจรับรู้ในปัญหาที่เกิดขึ้นในอีกแง่มุมหนึ่งของครอบครัวบุคคลเหล่านี้ ทั้งยังเป็นความท้าทายอย่างยิ่งต่อการพัฒนาในด้านการจัดสวัสดิการสังคมให้กับกลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ควรจะมีสิทธิและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับบุคคลอื่นๆในสังคม โดยผลที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้จะนำไปสู่การนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายหรือในเชิงของการบริหารงานต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาของคณะผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาผลกระทบของครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาและหาแนวทางในการให้การช่วยเหลือหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอันเนื่องมาจากการบังคับใช้กฎหมายของรัฐ

๑.๒.๓ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องในการให้การช่วยเหลือหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ คณะผู้ศึกษากำหนดขอบเขตของการศึกษา โดยจะทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกจับกุมและส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเฉพาะครอบครัวที่

ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ ที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ใช้เวลาทำการศึกษาประมาณ ๓ เดือน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนเมษายน ๒๕๕๕

๑.๔ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

คณะผู้ศึกษาคาดว่า การศึกษาคครั้งนี้จะมีประโยชน์ ดังต่อไปนี้

๑.๔.๑ ทำให้ทราบถึงผลกระทบของครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด

๑.๔.๒ ทำให้ได้แนวทางในการให้การช่วยเหลือหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอันเนื่องมาจากการบังคับใช้กฎหมายของรัฐ

๑.๔.๓ ทำให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องในการให้การช่วยเหลือหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาคครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาได้ร่วมกันกำหนดบทนิยามศัพท์เฉพาะ ดังต่อไปนี้

๑.๕.๑ ผลกระทบ หมายถึง ผลที่ครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้รับ อันเนื่องมาจากผู้นำครอบครัวถูกจับกุมและถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด ซึ่งประกอบด้วย ผลที่เกิดแก่ร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ สังคม ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นผลในทางบวกหรือลบก็ตาม

๑.๕.๒ ครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หมายถึง ครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวตกเป็นผู้ต้องหาตามกฎหมายบังคับบำบัดและถูกนำตัวส่งไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

๑.๕.๓ ผู้นำครอบครัว หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัวและมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจและการดูแลด้านการเงิน เป็นผู้อบรมเลี้ยงดู เป็นตัวแบบ รวมทั้งการดูแลปกป้องคุ้มครองสมาชิกในครอบครัว ซึ่งอาจจะเป็น พ่อ แม่ หรือผู้ใหญ่คนใดคนหนึ่งในครอบครัวก็ได้

๑.๕.๔ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หมายถึง การกระทำใดๆ อันเป็นการบำบัดการติดยาเสพติดและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติด รวมตลอดถึงการรักษาสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ซึ่งเสพยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยไม่เสี่ยงต่อการเป็นผู้ติดยาเสพติด

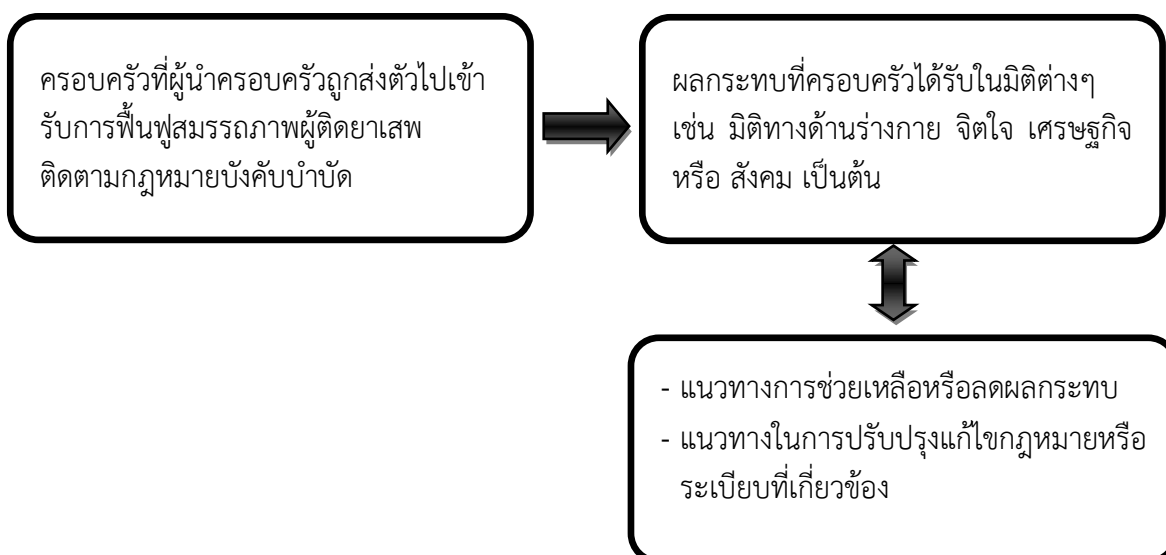
บทที่ ๒

กรอบแนวคิดในการศึกษา และวิธีการศึกษา

๒.๑ กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารข้อมูล บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้ศึกษาเชื่อว่า เมื่อผู้นำครอบครัวของครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งถูกจับกุมและถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามขั้นตอนของกฎหมายในช่วงระยะเวลาหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนด สิ่งที่เกิดขึ้นคือ ครอบครัวของบุคคลเหล่านี้ย่อมได้รับผลกระทบไม่ว่าจะทางใดทางหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ นั้น เป็นผู้นำครอบครัวและมีบทบาทสำคัญในการดูแลด้านการเงินหรือเศรษฐกิจของครอบครัวด้วยแล้ว ก็จะทำให้ครอบครัวนั้นมีปัญหาหรือได้รับผลกระทบในทางลบที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น กรอบการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คณะผู้ศึกษา จึงกำหนดกรอบการศึกษาว่า เมื่อครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกจับกุมและถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด ผลกระทบที่ครอบครัวของบุคคลเหล่านี้ได้รับจะเป็นผลกระทบในมิติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ สังคม และผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาจะได้แนวทางในการให้การช่วยเหลือ หรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด นอกจากนี้ ยังจะได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องในการให้การช่วยเหลือหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ดังกล่าวอีกส่วนหนึ่งด้วย

แผนภาพที่ ๑ กรอบการศึกษา

๒.๒ เอกสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง” เมื่อพิจารณาถึงคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญดังกล่าว มีผู้ให้ความหมายไว้ในที่ต่างๆ และมักจะมีผู้กล่าวถึงคำคำนี้อยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการถกเถียงกันถึงสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในสังคม เนื่องจากในยุคปัจจุบัน สังคมของมนุษย์เป็นสังคมที่มีการติดต่อสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันและเต็มไปด้วยการสื่อสารอย่างกว้างขวางและครอบคลุมทั่วโลก

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” หมายถึงอะไร คณะผู้ศึกษาเห็นว่า คำจำกัดความที่ง่ายที่สุดก็น่าจะหมายถึง เกียรติภูมิที่ทุกคนมีอยู่ในตนเองเพราะเหตุที่ตนได้เกิดมาเป็นมนุษย์ แต่ถ้าจะให้มีความชัดเจนและมีความละเอียดลงไปอีกก็ต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ เพิ่มเติม

Klaus Stern ได้ให้ความหมายไว้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หมายถึง คุณค่าอันมีลักษณะเฉพาะและเป็นคุณค่าที่มีความผูกพันอยู่กับความเป็นมนุษย์ ซึ่งบุคคลในฐานะที่เป็นมนุษย์ทุกคนได้รับคุณค่าดังกล่าว โดยไม่ว่าจำเป็นต้องคำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัยหรือคุณสมบัติอื่นๆ ของบุคคลนั้น

สมคิด เลิศไพฑูรย์ ได้ให้ข้อมูลในเรื่องนี้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ใช่เรื่องของความจน ความรวย ไม่ใช่เรื่องสภาพของสังคม แต่เป็นเรื่องของสิ่งที่มีอยู่ติดตัวมนุษย์ทุกคน ในส่วนของรัฐธรรมนูญต่างประเทศก็ได้บัญญัติเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไว้เช่นกัน เช่น รัฐธรรมนูญของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน มาตรา ๑ ความว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นที่มาของสิทธิและเสรีภาพ” ดังนั้นจึงอาจสรุปความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ว่าหมายถึง สิทธิอย่างหนึ่ง ที่เป็นสาระสำคัญของความเป็นมนุษย์และทรงความเป็นคุณค่าของมนุษย์ทุกคนที่จะต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับความเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงเป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของทุกๆ คน

สำหรับคำว่า “ศักดิ์ศรี” นั้น คณะผู้ศึกษามองว่าเป็นเรื่องของมารยาทของบุคคลในสังคม พฤติกรรมที่บุคคลนั้นกระทำหรือแสดงออกหรือต้องการกระทำ อาจจะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ก็ได้ ส่วนคำว่า “มนุษย์” หมายถึง บุคคลทั่วไปไม่ว่าจะเป็นชนชาติใด เผ่าพันธุ์ ศาสนา ผิวสี หรือภาษาใด ซึ่งมีสภาพเป็นที่ยอมรับว่าเป็นส่วนของสังคมนั้น

นอกจากนี้ คณะผู้ศึกษายังเห็นว่า ในโลกของความเป็นจริง เราจะพบว่า มีบางครั้งที่มีมนุษย์เรายังปฏิบัติต่อกันไปในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมและไม่คำนึงถึงเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าใดนัก โดยเฉพาะในสังคมไทย เราอาจพบเห็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในลักษณะต่างๆ มากมาย เช่น การปฏิบัติที่แสดงออกถึงการเหยียดหยามต่อคุณค่าซึ่งคู่ควรแก่มนุษย์ผู้นั้นในฐานะของความเป็นบุคคล การทำลายชื่อเสียง การเลือกปฏิบัติ การกดดันลงให้รู้สึกต่ำต้อย การตีตราบาป หรือการเหยียดหยาม เป็นต้น

วนิดา งานสิทธิ (๒๕๕๐) กล่าวถึงเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังในเรือนจำ เรื่อง “ครอบครัวผู้ต้องขัง : เหยื่อที่มองไม่เห็นในสังคม” ว่า แม้สังคมไทยจะ

มีการตระหนักและให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัว ตลอดจนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตโดยการคุ้มครอง สนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวล้วนแต่เป็นวิถีปฏิบัติที่ถูกนำเสนออย่างต่อเนื่อง อันปรากฏให้เห็นจากการทำงานทั้งในส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนภาคประชาชน แต่สำหรับครอบครัวผู้ต้องขังซึ่งเป็นครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากการต้องโทษกลับยังอยู่นอกความสนใจและตระหนักถึงปัญหาที่ครอบครัวเหล่านั้นต้องเผชิญมาโดยตลอด ทั้งนี้ เป็นผลสืบเนื่องจากค่านิยมของคนในสังคมในการมองผู้กระทำผิด และถึงแม้สังคมจะมีการเปิดรับกระแสแนวคิดสากล โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกก็ตาม แต่ถึงอย่างไรการยอมรับและสวัสดิการสำหรับครอบครัวผู้ต้องขังในประเทศไทยก็ยังมีปรากฏให้เห็นน้อยมากในแทบทุกระดับของสังคม การที่ปัญหายังไม่เป็นที่รับรู้ก็นับเป็นเหตุให้ครอบครัวผู้ต้องขังไม่สามารถเข้ามาสร้างพื้นที่ทางสังคมและการขาดซึ่งสวัสดิการอันพึงได้รับจากสังคมทั้งในการให้ความสำคัญในระดับนโยบาย ตลอดจนการขาดบริการและกิจกรรมอันเหมาะสม สิ่งเหล่านี้ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบในประเด็นเรื่อง “คุณภาพชีวิตของครอบครัวผู้ต้องขัง” ครอบครัวผู้ต้องขัง ก็คือ บุคคลกลุ่มหนึ่งในสังคมที่มีสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับบุคคลอื่นๆ ในสังคม ดังนั้น การมองเห็นคุณค่าและเข้าใจต่อสถานการณ์ที่ครอบครัวผู้ต้องขังจะต้องเผชิญ จึงเป็นสิ่งที่ประชาชนในสังคมต้องให้ความสนใจและเปิดใจรับรู้ เพื่อไม่ให้บุคคลเหล่านั้นกลายเป็นบุคคลอื่นในสังคม และเพื่อให้เกิดสวัสดิการสำหรับครอบครัวผู้ต้องขังทั้งในระดับนโยบาย การบริหารงาน และการปฏิบัติงานที่มีต่อครอบครัวผู้ต้องขังขึ้นในสังคม รวมทั้งหมายถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

คณะผู้ศึกษาเห็นว่า ปรากฏการณ์ที่พบเห็นเหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างเล็กน้อยเท่านั้น การแสดงออกของคนในสังคมกลุ่มหนึ่งต่อคนในสังคมอีกกลุ่มหนึ่งหรือต่อบุคคลบางจำพวกที่มีลักษณะของการไม่ให้เกียรติหรือเห็นคุณค่าอย่างมนุษย์ที่จะพึงมีต่อกันในกรณีต่างๆ มิให้เห็นอย่างมากมาย การให้การศึกษากับคนในสังคมเพื่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องเหล่านี้จึงมีความจำเป็น แต่อาจจะต้องใช้เวลาและมีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งที่มีความเข้าใจเข้ามาดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจัง มิเช่นนั้น บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กล่าวถึง “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล...” ก็คงเป็นเพียงบทบัญญัติที่เป็นนามธรรมเท่านั้น

๒.๒.๒ พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕

จากการศึกษาข้อมูลของคณะผู้ศึกษาพบว่า ระบบการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทยช่วงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มี ๒ ระบบ ได้แก่

ระบบที่ ๑ การบำบัดรักษาในระบบสมัครใจ (Voluntary System) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ติดยาเสพติดซึ่งต้องการเลิกยา สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งที่ผ่านมาระบบการบำบัดรักษาในลักษณะนี้ ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาส่วนใหญ่มักจะไม่มีความตั้งใจในการเข้ารับการบำบัดรักษา หรือการบำบัดรักษาอาจเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่องจนครบขั้นตอนเนื่องจากผู้ติดยาเสพติดมักหมดความพยายามที่จะอยู่รับการบำบัดรักษา

ระบบที่ ๒ การบำบัดรักษาในระบบต้องโทษ (Correctional System) เป็นการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและต้องคำพิพากษาของศาลให้ลงโทษในเรือนจำของกรมราชทัณฑ์ หรือในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในกรณีที่บุคคลเหล่านั้นเป็นเด็กหรือเยาวชนตามกฎหมาย ซึ่งในการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่า สถานที่ดังกล่าวยังไม่เอื้ออำนวยต่อการ

บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ เนื่องจากไม่ใช่สถานที่บำบัดรักษาโดยตรง ในขณะเดียวกันก็มีการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดยาเสพติดเหล่านี้ร่วมกับผู้กระทำความผิดในคดีอื่นๆ ทำให้ผู้ติดยาเสพติดมีโอกาสรเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมกับผู้กระทำความผิดคดีอื่นๆ หรือในบางครั้งก็ทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายในการกระทำความผิดกฎหมายเมื่อผู้ติดยาเสพติดพ้นโทษออกไปแล้ว ที่สำคัญ ผู้ติดยาเสพติดจะยังคงมีประวัติอาชญากรติดตัวอยู่ ซึ่งสังคมไม่ยอมรับ ทำให้เกิดปัญหาในการดำรงชีพต่อไป

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาทั้ง ๒ ระบบดังกล่าว จึงมีแนวคิดให้มีระบบการบังคับบำบัดขึ้น ด้วยการตราเป็นพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่กฎหมายฉบับนี้ไม่มีผลบังคับด้วยเหตุมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติและมีบทบัญญัติบางส่วนขัดแย้งกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ กระทั่งรัฐธรรมนูญในสมัยนั้นจึงได้มีการขอแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อให้มีความสมบูรณ์ในการบังคับใช้และให้สอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศด้วยการตราเป็นพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ ขึ้นใหม่ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับเดิม และประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับใหม่ ซึ่งได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๙๖ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ และมีผลบังคับในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยมีการระบุหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ไว้ท้ายบทบัญญัติว่า “ผู้เสพยาเสพติดมีสภาพเป็นผู้ป่วยอย่างหนึ่ง มิใช่อาชญากรปกติ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจึงสมควรกระทำให้กว้างขวาง และโดยที่ผู้เสพยาเสพติดจำนวนหนึ่งถูกบังคับให้เป็นผู้จำหน่ายยาเสพติดเพื่อแลกกับการได้ยาเสพติดไปเสพด้วย สมควรขยายขอบเขตของการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้ครอบคลุมถึงผู้เสพและมีไว้ในครอบครอง ผู้เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และผู้เสพและจำหน่ายยาเสพติดจำนวนเล็กน้อยด้วย นอกจากนี้เนื่องจากบุคคลซึ่งติดหรือเสพยาเสพติดมีจำนวนมากและเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ สมควรขยายสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์การเสพหรือติดยาเสพติดและสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะนอกจากมีหน่วยงานของกระทรวงยุติธรรมแล้วยังมีหน่วยงานอื่นของรัฐ และหน่วยงานเอกชนที่มีขีดความสามารถเข้าร่วมในการตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติดและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของบุคคลดังกล่าว อาทิเช่น สถานที่ของหน่วยงานในราชการทหาร เขต อำเภอ และกิ่งอำเภอ สถานพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข สถานพยาบาลของเอกชนหรือหน่วยงานอื่น ซึ่งสมควรรวมทรัพยากรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

๒.๒.๓ การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

พ.ศ.๒๕๔๕

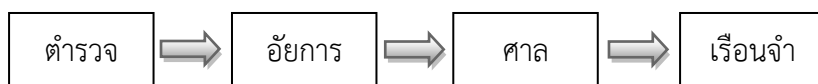
พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๕ หรือกฎหมายบังคับบำบัดฉบับนี้ เป็นกฎหมายเฉพาะที่บัญญัติขึ้นเพื่อให้มีการนำตัวผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดไปเข้ารับการบำบัดรักษา โดยไม่ต้องรอให้บุคคลเหล่านี้สมัครใจหรือต้องถูกจับกุมดำเนินคดีแล้วได้รับการบำบัดรักษาในระหว่างที่อยู่รับโทษเสียก่อน

การปฏิบัติต่อผู้ต้องหาตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๕ เป็นการปรับเปลี่ยนการดำเนินการตามกฎหมายจากเดิมโดยใช้วิธีการเปี่ยงเบนคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาปกติ โดยพนักงานสอบสวนยังไม่ต้องนำผู้ต้องหาที่กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการ

วิธีพิจารณาความอาญาในทันที พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๕ ได้กำหนดวิธีการขึ้นใหม่ไว้เป็นการเฉพาะ

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาปกติโดยสรุปจะเริ่มต้นขึ้นเมื่อมีผู้กระทำการตามที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด เจ้าพนักงานตำรวจจะจับกุมตัวผู้กระทำความผิดนั้นให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนตามขั้นตอนของกฎหมาย จากนั้นจึงนำตัวผู้ต้องหาส่งให้พนักงานอัยการทำการฟ้องเป็นคดีต่อศาลเพื่อให้ศาลพิจารณาลงโทษ หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดจริงก็จะมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกผู้นั้นโดยส่งตัวไปปรับโทษในเรือนจำ

แผนภาพที่ ๒ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาปกติ

กระบวนการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๕ ซึ่งเป็นกฎหมายบังคับบังคับ ได้มีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการไปจากเดิม โดยกระบวนการจะเริ่มต้นขึ้นเมื่อมีผู้กระทำความผิดใน ๔ ฐานความผิด (มาตรา ๑๙) ได้แก่ ๑) ฐานเสพยาเสพติด ๒) ฐานเสพและมีไว้ในครอบครอง ๓) ฐานเสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ๔) ฐานเสพและจำหน่ายยาเสพติด โดยยาเสพติดจะต้องเป็นไปตามลักษณะ ชนิด ประเภทและปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งปัจจุบันกฎกระทรวงว่าด้วย การกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภทและปริมาณยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๖ และกฎกระทรวงว่าด้วย การกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภทและปริมาณยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๖ (ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๕๑) กำหนดลักษณะ ชนิด ประเภทและปริมาณยาเสพติดไว้ ดังนี้

ฐานเสพยาเสพติด ประกอบด้วย

(๑) ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มี ๖ ชนิด ได้แก่

- (ก) เฮโรอีน
- (ข) เมทแอมเฟตามีน
- (ค) แอมเฟตามีน
- (ง) เมทิลลีนไดออกซีเมทแอมเฟตามีน
- (จ) เมทิลลีน ไดออกซีแอมเฟตามีน
- (ฉ) เอ็น เอทิล เอ็มดีเอ หรือเอ็มดีอี

(๒) ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ มี ๒ ชนิด ได้แก่

- (ก) โคคาอีน
- (ข) ฝิ่น

(๓) ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ มี ๑ ชนิด ได้แก่ กัญชา

(๔) สารระเหยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย

ฐานมีไว้ในครอบครอง หรือ มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือ จำหน่ายยาเสพติด กำหนดปริมาณไว้ ดังต่อไปนี้

(๑) ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑

- (ก) เฮโรอีน น้ำหนักสุทธิไม่เกิน ๑๐๐ มิลลิกรัม
- (ข) เมทแอมเฟตามีน ไม่เกิน ๕ หน่วยการใช้หรือไม่เกิน ๕๐๐ มิลลิกรัม
- (ค) แอมเฟตามีน ไม่เกิน ๕ หน่วยการใช้หรือไม่เกิน ๕๐๐ มิลลิกรัม
- (ง) เมทิลลีนไดออกซีเมทแอมเฟตามีน ไม่เกิน ๕ หน่วยการใช้หรือไม่เกิน ๑,๒๕๐ มิลลิกรัม
- (จ) เมทิลลีน ไดออกซีแอมเฟตามีน ไม่เกิน ๕ หน่วยการใช้หรือไม่เกิน ๑,๒๕๐ มิลลิกรัม
- (ฉ) เอ็น เอทิล เอ็มดีเอ หรือเอ็มดีอี ไม่เกิน ๕ หน่วยการใช้หรือไม่เกิน ๑,๒๕๐ มิลลิกรัม

(๒) ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒

- (ก) โคคาอีน น้ำหนักสุทธิไม่เกิน ๒๐๐ มิลลิกรัม
- (ข) ฝิ่น น้ำหนักสุทธิไม่เกิน ๕,๐๐๐ มิลลิกรัม

(๓) ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ กัญชา น้ำหนักสุทธิไม่เกิน ๕,๐๐๐ มิลลิกรัม

นอกจากนี้ ในขณะที่ถูกจับกุม ผู้ต้องหาจะต้องไม่ปรากฏว่าต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นซึ่งมีความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล

เมื่อจับกุมตัวผู้ต้องหาแล้ว พนักงานสอบสวนต้องนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายใน ๔๘ ชั่วโมง หากผู้ต้องหาอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ ต้องนำตัวส่งศาลภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาที่มาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งให้ส่งผู้ต้องหาไปตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติด โดยระหว่างนี้ ศาลจะพิจารณาส่งตัวไปควบคุมยังสถานที่ควบคุมตัวตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งปัจจุบันรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมได้ประกาศกำหนดสถานที่เพื่อการควบคุมตัวในระหว่างการตรวจพิสูจน์ ประกอบด้วยสถานที่เพื่อการควบคุมตัวและสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ สำหรับผู้ต้องหาที่มีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน ๓๐ แห่ง สถานที่เพื่อการควบคุมตัวและสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์สำหรับผู้ต้องหา สังกัดกรมราชทัณฑ์ จำนวน ๗๙ แห่ง และสถานที่เพื่อการควบคุม และสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล จำนวน ๕ แห่ง

พร้อมกับการจะพิจารณาส่งตัวผู้ต้องหาไปควบคุมยังสถานที่ควบคุมตัว ศาลจะพิจารณาแจ้งให้คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่นั้นทราบ เพื่อจะได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายและระเบียบที่กำหนด

ทั้งนี้ องค์ประกอบของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่ (มาตรา ๑๒) ได้แก่ อัยการจังหวัดในฐานะผู้แทนกระทรวงยุติธรรม เป็นประธาน แพทย์ ๑ คน นักจิตวิทยา ๑ คน นักสังคมสงเคราะห์ ๑ คน ผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่เกิน ๒ คน และผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนั้นๆ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

เมื่อคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่รับเรื่องมาจากศาลแล้ว คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคุมประพฤติซึ่งมีฐานะเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการฯ จัดทำบันทึกประวัติ พฤติกรรมในการ

กระทำความผิด รวมทั้งสภาพแวดล้อมทั้งปวงของผู้ต้องหา นั้น (มาตรา ๒๑) โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ จะต้องทำการตรวจพิสูจน์ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่รับตัวไว้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็น คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอาจสั่งให้ขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกิน ๓๐ วัน (มาตรา ๒๒) จากนั้นคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะนำผลการตรวจพิสูจน์นั้นมา วินิจฉัยว่าผู้ต้องหาarayดังกล่าวเป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดหรือไม่

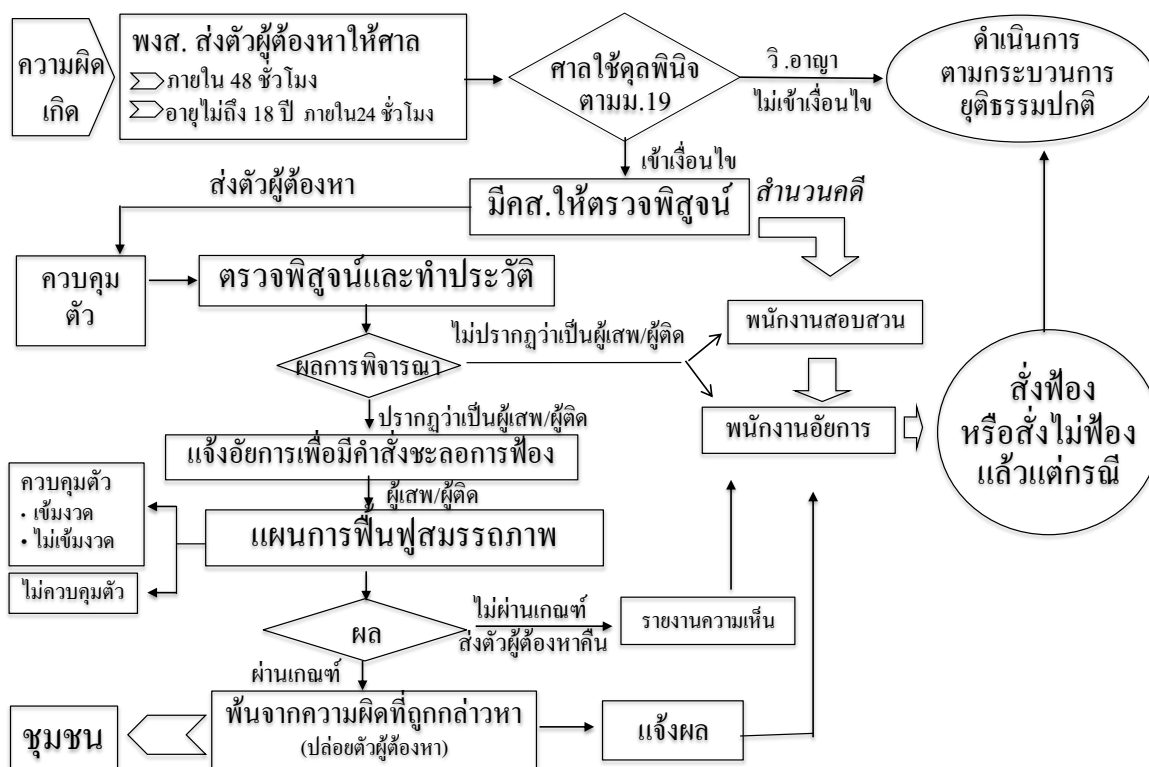
กรณีที่คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดวินิจฉัยว่า ผู้ต้องหา นั้นเป็นผู้เสพ หรือผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดก็จะจัดให้มีแผนการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยแจ้งผลให้พนักงานอัยการทราบเพื่อมีคำสั่งชะลอการฟ้องไว้ก่อนจนกว่า จะได้รับแจ้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติดจากคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ ตาม มาตรา ๓๓

ในการจัดทำแผนการฟื้นฟูฯ กฎหมายบัญญัติให้อำนาจคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติดในการกำหนดสถานที่และวิธีการสำหรับฟื้นฟูสมรรถภาพให้เหมาะสมกับสภาพของ ผู้ต้องหา โดยคำนึงถึงอายุ เพศ ประวัติ พฤติกรรมในการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจน สภาพแวดล้อมทั้งปวง (มาตรา ๒๓) วิธีการตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีได้ ๓ กรณี ได้แก่ วิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบจำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด วิธีการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด และวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัว โดยแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดคณะอนุกรรมการ ฟื้นฟูฯ มีอำนาจกำหนดได้เป็นเวลาไม่เกิน ๖ เดือน กรณีที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ อยู่รับการ ฟื้นฟูฯ จนครบระยะเวลาตามแผนที่กำหนดแล้ว ผลการฟื้นฟูฯ ยังไม่เป็นที่พอใจหรือยังไม่ผ่านเกณฑ์ การประเมิน คณะอนุกรรมการฟื้นฟูฯ จะขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ ออกไปอีกก็ครั้งก็ได้ แต่ต้องครั้งละไม่เกิน ๖ เดือน รวมกันทั้งหมดแล้วต้องไม่เกิน ๓ ปี นับแต่วันที่ถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟู สมรรถภาพฯ (มาตรา ๒๕)

เมื่อผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ จนครบถ้วน ตามที่กำหนดในแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ และผลการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ เป็นที่พอใจแล้ว กฎหมายให้ ถือว่าผู้นั้นพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๑๙ และให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่นั้นๆ มีคำสั่งปล่อยตัวผู้นั้นไป แล้วแจ้งผลให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงาน อัยการทราบ (มาตรา ๓๓)

กระบวนการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งเป็น กฎหมายบังคับบับัดตั้งที่กล่าวมาโดยสังเขปนี้ จึงมีความแตกต่างไปจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ปกติซึ่งดำเนินการกับผู้ต้องหาโดยใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

แผนภาพที่ ๓ กระบวนการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕

ที่มา : คณะผู้ศึกษาปรับจากเอกสารเผยแพร่ของกรมคุมประพฤติ

๒.๒.๔ ศูนย์/สถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ตามประกาศกระทรวงยุติธรรมซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ ดังได้กล่าวแล้วว่า ในการจัดทำแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ ของคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่นั้น คณะอนุกรรมการฟื้นฟูฯ มีอำนาจในการกำหนดสถานที่และวิธีการสำหรับฟื้นฟูสมรรถภาพให้เหมาะสมกับสภาพของผู้ต้องหา โดยคำนึงถึงอายุ เพศ ประวัติ พฤติกรรมในการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนสุขภาพแวดล้อมทั้งปวง ซึ่งวิธีการตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติดอาจเป็นวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบจำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด หรือ วิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด หรือวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัว (มาตรา ๒๓) ก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงของผู้ต้องหาที่ได้เข้ารับการตรวจพิสูจน์แต่ละราย

การกำหนดแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทั้ง ๓ วิธีนั้น คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ค่อนข้างจะมาตรฐานและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากมีการกำหนดแนวทางไว้ในคู่มือการปฏิบัติงานของคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (กรมคุมประพฤติ : ๒๕๔๖) ดังนี้

๑) **แนวทางการกำหนดแผนฟื้นฟูสมรรถภาพฯ แบบจำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด** เช่น ผู้ต้องหามีแรงจูงใจในการบำบัดรักษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ไม่สามารถเลิกใช้ยาเสพติดได้ด้วยตนเอง มีพฤติกรรมหลบหนี หรือผิดเงื่อนไขในระหว่างตรวจพิสูจน์ (ปล่อยชั่วคราว) มีประวัติผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ครอบครัวยุติไม่สามารดูแลได้ ประกอบอาชีพเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด หรือ อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือแหล่งยาเสพติด เป็นต้น

๒) **แนวทางการกำหนดแผนฟื้นฟูฯ แบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด** เช่น ผู้ต้องหามีแรงจูงใจในการบำบัดรักษาอยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงต่ำ ไม่สามารถเลิกใช้ยาเสพติดได้ด้วยตนเอง มีพฤติกรรมที่คาดว่าจะเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด ครอบครัวยุติไม่ให้ความร่วมมือในการฟื้นฟู ครอบครัวยุติไม่สามารดูแลได้หรือถูกตัดขาดจากครอบครัว ประกอบอาชีพเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด หรือ อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือแหล่งยาเสพติด เป็นต้น

๓) **แนวทางการกำหนดแผนฟื้นฟูฯ แบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัว**

(ก) ให้เข้าโปรแกรมของสำนักงานคุมประพฤติประจำจังหวัดนั้นๆ เช่น เป็นผู้เสพ มีแรงจูงใจในการบำบัดรักษาอยู่ในเกณฑ์สูง ไม่เคยมีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน ระหว่างการตรวจพิสูจน์ให้ความร่วมมือดี มีครอบครัวให้ความร่วมมือในการฟื้นฟู ดีและสามารถดูแลได้ ประกอบอาชีพที่ไม่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด พักอาศัยอยู่เป็นหลักแหล่ง มีเหตุจำเป็นเรื่องการศึกษา หรือต้องอุปการะครอบครัว หรือประกอบอาชีพมั่นคง เป็นต้น

(ข) ส่งต่อให้เข้ารับการบำบัดแบบผู้ป่วยในในโรงพยาบาลหรือสถานสาธารณสุขในพื้นที่ เช่น เป็นผู้ติดหรือผู้เสพที่มีแรงจูงใจในการบำบัดรักษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ไม่สามารถเลิกใช้ยาเสพติดได้ด้วยตนเอง ครอบครัวยุติไม่สามารดูแลได้ ประกอบอาชีพที่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง สุขภาพกาย-จิตมีความผิดปกติ จำเป็นต้องพักเพื่อรับการรักษาคือ เป็นต้น

(ค) ส่งต่อให้เข้ารับการบำบัดแบบผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาลหรือสถานสาธารณสุขในพื้นที่ เช่น เป็นผู้เสพหรือผู้ติดที่มีแรงจูงใจในการบำบัดรักษาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง สามารถเลิกใช้ยาเสพติดได้ หากได้รับคำแนะนำจากแพทย์ หรือบุคลากรทางการแพทย์ แม้จะเคยมีประวัติถูกคุมความประพฤติหรือเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูฯ มาก่อน ระหว่างการตรวจพิสูจน์ให้ความร่วมมือดี ครอบครัวยุติสามารถดูแลได้ ประกอบอาชีพที่ไม่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด พักอาศัยอยู่เป็นหลักแหล่ง สุขภาพกาย-จิตปกติหรือมีความผิดปกติแต่ไม่ถึงขั้นต้องพักรักษาตัว เป็นต้น

อนึ่ง คำว่า “ผู้เสพ” หรือ “ผู้ติด” นั้น กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาหรือให้ความหมายไว้ ดังนี้

ผู้เสพ หมายถึง ผู้ที่ใช้ยาเสพติดเป็นครั้งคราวไม่ต่อเนื่อง พฤติกรรมเริ่มเปลี่ยนแปลงแต่ยังสามารถดำเนินชีวิตปกติได้ และมีการใช้ยาแม้รู้ว่าจะก่อให้เกิดปัญหา

ผู้ติด หมายความว่า ผู้มีประวัติการใช้ยาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ๖ เดือนขึ้นไป มีการเพิ่มปริมาณการใช้ยาเสพติดและมีอาการผิดปกติเมื่อขาดยา มีความต้องการใช้ยาอยู่ตลอดเวลา ไม่สามารถหยุดหรือควบคุมได้ พฤติกรรมการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงและไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ

สำหรับศูนย์หรือสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่รองรับแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในกรณีที่จำเป็นต้องควบคุมตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

อย่างเข้มงวด และในกรณีที่ไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างเข้มงวด ปัจจุบันกระทรวงยุติธรรมได้มีประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง จัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ และประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง กำหนดสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบด้วย

๑. ศูนย์หรือสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยวิธีการแบบจำป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด ตามมาตรา ๒๓ วรรคสาม (๑) ในสังกัดกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม จำนวน ๑ แห่ง สังกัดกองทัพอากาศ จำนวน ๑๓ แห่ง สังกัดกองทัพอากาศ จำนวน ๑ แห่ง และสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม จำนวน ๑ แห่ง

๒. สถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยวิธีการแบบไม่จำป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด ตามมาตรา ๒๓ วรรคสาม (๒) ในสังกัดกองทัพบก จำนวน ๓๓ แห่ง สังกัดกองทัพอากาศ จำนวน ๓ แห่ง สังกัดกองบัญชาการกองทัพอากาศ จำนวน ๓ แห่ง สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน ๒ แห่ง สังกัดกรมการปกครอง จำนวน ๑๐ แห่ง สังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข จำนวน ๗ แห่ง สังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จำนวน ๑๓ แห่ง สังกัดสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร จำนวน ๑ แห่ง และสังกัด ศูนย์ต่อสู้และเอาชนะยาเสพติด จังหวัดนนทบุรี จำนวน ๑ แห่ง

๒.๒.๕ ผลการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕

หลังจากที่พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ มีผลบังคับใช้ทั่วประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ พบว่า จำนวนคดีที่เข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายฉบับนี้มีเพิ่มขึ้นทุกปี และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกองแผนงานและสารสนเทศ กรมคุมประพฤติ ได้รวบรวมเป็นข้อมูลจำนวนคดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทั่วประเทศ ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๖ ถึงปีงบประมาณ ๒๕๕๓ มีรายละเอียดปรากฏตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนคดีฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในระบบบังคับบำบัด ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๖ ถึง ปีงบประมาณ ๒๕๕๓

ปีงบประมาณ ๒๕๔๖	ปีงบประมาณ ๒๕๔๗	ปีงบประมาณ ๒๕๔๘	ปีงบประมาณ ๒๕๔๙	ปีงบประมาณ ๒๕๕๐	ปีงบประมาณ ๒๕๕๑	ปีงบประมาณ ๒๕๕๒	ปีงบประมาณ ๒๕๕๓	รวมทั้งหมด
๖,๕๐๓	๑๘,๒๗๑	๓๑,๗๘๙	๔๒,๖๕๙	๔๘,๘๘๙	๘๕,๔๙๙	๑๐๖,๑๘๖	๑๑๙,๕๑๙	๔๕๙,๓๖๖

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา คณะผู้ศึกษาพบว่า จำนวนคดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทั่วประเทศมีเพิ่มขึ้นมากกว่าทุกปีที่ผ่านมา โดยคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ มีคำวินิจฉัยว่า ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งสิ้น ๑๗๗,๔๕๙ คน และกำหนดแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยใช้วิธีการ

ฟื้นฟูฯ แบบจำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด แบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด และแบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัว ตามความแตกต่างและความเหมาะสมของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์แต่ละราย โดยมีรายละเอียดปรากฏตามตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ แสดงจำนวนคดีฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในระบบบังคับบำบัด ปีงบประมาณ ๒๕๕๔ และแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่

ฟื้นฟูฯ แบบจำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด	ฟื้นฟูฯ แบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด	ฟื้นฟูฯ แบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัว	รวมทั้งสิ้น
๓,๘๓๕	๑๘,๓๖๕	๑๕๕,๒๕๙	๑๗๗,๔๕๙

โดยสรุป ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา มีผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ถูกจับกุมตามกฎหมายบังคับบำบัดและถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในลักษณะของการควบคุมตัวไว้ในศูนย์หรือสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งในแบบจำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวดและแบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวดทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น ๒๒,๒๐๐ คน ในขณะที่มีการส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในแบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวโดยสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศเป็นผู้ดำเนินการ รวมทั้งสิ้น ๑๕๕,๒๕๙ คน

๒.๒.๖ ทฤษฎีครอบครัว

Kingsley Davis (๑๙๖๖:๓๙๒ อ้างถึงใน วรรณภรณ์ โภคภิรมย์, ๒๕๔๕:๖) ให้ความหมายว่า ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานและสากลที่สุดสำหรับทุกสถาบัน มุ่งอธิบายครอบครัว ๒ แนวทาง คือ

1) แนวจิตวิทยา มุ่งชี้ให้เห็นว่าครอบครัวเป็นกลุ่มปฐมนิยาม เพราะเนื่องด้วยความผูกพันกันอย่างใกล้ชิดของบรรดาสมาชิกของกลุ่มที่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน มีการพบปะและแสดงอาการตอบสนองต่อกันและกัน

2) แนวสังคมวิทยา ถือว่าบรรดาสมาชิกในครอบครัวนั้นต่างฝ่ายต่างให้ และรับประสบการณ์จากกันและกัน ซึ่งถือว่าต่างฝ่ายต่างถ่ายทอดพฤติกรรมให้แก่กันและกัน อันเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม

Burgess และ Locke เห็นว่า ครอบครัวควรมีลักษณะ ๔ ประการ ดังนี้

1) ประกอบด้วยบุคคลที่มาอยู่ร่วมกันโดยการสมรสหรือมีความผูกพันกันทางสายโลหิต หรือโดยการรับเลี้ยงดูเป็นบุตรบุญธรรม

สมาชิกอยู่ภายในครัวเรือนเดียวกัน หรืออาจแยกไปต่างหาก สำหรับในปัจจุบันครัวเรือนสมัยใหม่จึงมีขนาดเล็ก ประกอบด้วย สามี ภรรยาและลูกๆ

ครอบครัวเป็นหน่วยโต้ตอบระหว่างบุคคล สังคมจะกำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนไว้ขึ้นอยู่กับขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละแห่ง สมาชิกต่างมีความรักใคร่ ห่วงใยกัน สักสอนกัน มีจิตใจผูกพันกัน มิใช่ต่างคนต่างอยู่

ถ่ายทอดรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม สมาชิกจะรับแบบแผนแห่งความประพฤติในการปฏิบัติต่อกันระหว่างสามีภรรยา บิดามารดากับบุตร และอาจนำไปผสมผสานกับวัฒนธรรมภายนอกครอบครัว เกิดเป็นแบบแผนของความประพฤติใหม่ที่สมาชิกลำเอียงมาใช้เพื่อปฏิบัติต่อกันและต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

สุพัตรา สุภาพ (๒๕๔๐ : สังคมวิทยา ๖๘-๖๙) กล่าวถึงหน้าที่ของครอบครัว ดังนี้

สร้างสรรค์สมาชิกใหม่ (Reproduction) เพื่อให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้ การมีสมาชิกใหม่ต้องมีให้สมดุลกับทรัพยากรภายในประเทศ

บำบัดความต้องการทางเพศ (Sexual Gratification) ซึ่งออกมาในรูปของการสมรสเป็นการลดปัญหาทางเพศบางอย่าง เช่น ช่มชู้ การสมรสจึงเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมที่มีการจัดระเบียบ เพราะการสมรสคือวิธีการหนึ่งที่สังคมเข้ามาควบคุมความสัมพันธ์ให้อยู่ในขอบเขต

เลี้ยงดูผู้เยาว์ให้เจริญเติบโตขึ้นในสังคม (Maintenance of Immature Children) ครอบครัวจึงมีหน้าที่เลี้ยงดูบุตรตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเติบโตใหญ่ การเลี้ยงดูจากที่อื่นแม้ทำได้ก็ไม่ดีเท่ากับครอบครัว ครอบครัวจึงเป็นสถาบันที่สำคัญมากต่อระบบการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจของเด็ก เป็นสถานที่ที่เลี้ยงดูเด็กให้เป็นคนที่เจริญเติบโต ไม่ให้เกิดปัญหาสังคม

ให้การอบรมสั่งสอนแก่เด็กให้รู้จักระเบียบของสังคม (Socialization) ครอบครัวเป็นแหล่งการอบรมเบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด เป็นสถาบันเตรียมตัวเด็กให้ออกไปเผชิญกับสิ่งแวดล้อม ช่วยอบรมเด็กให้รู้จักกฎหมาย คุณค่าแบบของความประพฤติ ฯลฯ สอนให้เด็กปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคม

กำหนดสถานภาพ (Social Placement) เราได้ชื่อสกุลมาจากครอบครัว ซึ่งส่วนมากก็เปลี่ยนได้ในเวลาต่อมา สถานภาพเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด เช่น เป็นลูกคนรวย เป็นลูกพ่อค้า เป็นลูกชาวนา สถานภาพอาจเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่

ให้ความรักความอบอุ่น (Affection) ครอบครัวเป็นแหล่งที่สมาชิกได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างบริสุทธิ์ใจ เป็นแหล่งที่ให้หลักประกันว่าจะมีคนที่รักเราจริงและรักเราเสมอ ครอบครัวจะเป็นแหล่งให้กำลังใจและปลุกปลอบใจ เพื่อให้สมาชิกสามารถผ่านอุปสรรคไปได้ สรุปแล้วครอบครัวเป็นแหล่งให้ความรัก ความคุ้มครองและความมั่นคงทางด้านจิตใจแก่สมาชิก ทำให้สมาชิกมีพลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ให้อุตล่องไปด้วยดี

จากที่มาของทฤษฎีครอบครัวดังกล่าว จะเห็นได้ว่าครอบครัวเป็นพื้นฐานที่สำคัญกับแบบพฤติกรรมของบุคคล การสร้างคุณค่าทางสังคม การเป็นต้นแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม นอกจากนั้นหัวหน้าครอบครัวยังมีหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตร หรือบุคคลในครอบครัว ถือได้ว่าครอบครัวเป็นหน่วยที่สำคัญในการเลี้ยงดูและกำหนดแบบแผนพฤติกรรมของสังคม

๒.๒.๗ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของครอบครัวเมื่อครอบครัวขาดผู้นำครอบครัว

สภาพครอบครัวของสังคมไทยในอดีต มักจะเป็นครอบครัวที่ค่อนข้างใหญ่ หรือที่มักจะเรียกกันว่า ครอบครัวขยาย สมาชิกที่อยู่รวมกันในครอบครัวจะมีอยู่หลายรุ่นหลายคน บางครอบครัวอาจมีสมาชิกมากกว่า ๔ รุ่น นับตั้งแต่รุ่นปู่ ย่า ตา ยาย รุ่นพ่อ แม่ รุ่นบุตรและรุ่นหลาน หรือบางครอบครัวอาจจะมีมากกว่า ๖ รุ่น โดยถึงรุ่นทวด และรุ่นของเหลน กรณีเช่นนี้ ผู้นำหรือหัวหน้าครอบครัวอาจไม่ใช่พ่อ แม่ แต่อาจเป็นผู้ใหญ่คนใดคนหนึ่งในการครอบครัวก็ได้ โดยผู้นำหรือหัวหน้าครอบครัวจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งเป็นผู้ที่สมาชิกในครอบครัวให้ความเคารพยำเกรงด้วย

สารณี พลศักดิ์ ผู้สอนเรื่อง ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว (ใบความรู้ : กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี รหัส ง ๓๑๑๑) เรียกครอบครัวในลักษณะเช่นนี้ว่า ครอบครัวขยายหรือครอบครัวเสริม ทั้งนี้ เนื่องจากการดำรงชีวิตของคนไทยในอดีต เป็นสังคมเกษตรกรรม ต้องอาศัยแรงงานจากครอบครัวในการทำเกษตร ทุกคนจึงอยู่ร่วมกันและมักจะแยกครัวเรือนออกไป ซึ่งแตกต่างจากในปัจจุบันที่ครอบครัวในสังคมไทยส่วนใหญ่จะเปลี่ยนไปเป็นครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวเฉพาะที่สามีภรรยา มักจะออกไปทำงานนอกบ้านทั้งคู่ คงเหลือเพียงลูกจ้างที่ต้องเลี้ยงดูบุตรของนายจ้างที่ยังเล็กอยู่ ซึ่งมีผลทำให้บุตรเจริญเติบโตมาด้วยความหว้าเหว่ ขาดความอบอุ่น ตรงกันข้ามกับครอบครัวขยายหรือครอบครัวเสริมที่มีญาติผู้ใหญ่ที่อาศัยอยู่ด้วยกัน สามารถดูแลให้การอบรมคุณธรรม จริยธรรม ด้วยความรักความเอาใจใส่ ทำให้บุตรเจริญเติบโตเป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ

ครอบครัวใดมีบิดามารดาเป็นผู้นำครอบครัว ผู้นำครอบครัวนั้นก็ทำหน้าที่ต้องรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อสมาชิกทุกคนในครอบครัว เป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการดำเนินชีวิตของสมาชิกทุกคนในครอบครัว ผู้นำครอบครัวต้องประกอบอาชีพในทางสุจริตด้วยความขยันหมั่นเพียรเพื่อหาทรัพย์สินมาใช้จ่ายสร้างประโยชน์และความสุขให้กับสมาชิกในครอบครัว โดยไม่ก่อหนี้สินและใช้จ่ายอย่างประมาณตน รู้จักวางแผนการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในครอบครัว เช่น รู้จักเก็บออมไว้ใช้จ่ายยามจำเป็น เช่น ค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาลของสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุตร ทั้งในด้านความประพฤติและการปฏิบัติตนในทางที่เหมาะสม การอบรมสั่งสอนบุตรให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีวินัยในการดำรงชีวิต ดูแลทุกข์สุขและให้ความอบอุ่นต่อตนเองและแก่บุตรเป็นที่พึ่งของบุตรรวมทั้งมอบทรัพย์สินสมบัติให้เมื่อถึงโอกาสอันควร รับผิดชอบในด้านการศึกษาของบุตร โดยสนับสนุนให้ศึกษาเล่าเรียนตามความสามารถและสติปัญญาของบุตรอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อบุตรจะได้มีวิชาความรู้นำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ในทางตรงกันข้าม หากครอบครัวใดขาดหัวหน้าหรือผู้นำครอบครัว ครอบครัวนั้นก็ประสบกับปัญหาหลายอย่างตามมา

สมเกียรติ วรรณศิริวิไล และ สุวิท อินทอง (๒๕๔๖) ทำการศึกษาปัจจัยการค้าและการลำเลียงยาเสพติดในกลุ่มชาวไทยภูเขาเผ่าม้งและเผ่าลีซอพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ชาวเขาเผ่าม้งและเผ่าลีซอเข้าร่วมขบวนการค้ายาเสพติด ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ คือ มีฐานะยากจน มีหนี้สิน รายได้ไม่แน่นอน ปัจจัยด้านวัตถุนิยม คือ อยากได้บ้าน อยากได้รถ อยากมีอำนาจ มีการเลียนแบบ เช่น ถูกเพื่อนชักชวนหรือการทำตามคนในครอบครัว เพราะเห็นว่าเป็นทางหาเงินที่ง่าย ค่าตอบแทนคุ้ม ซึ่งจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในกลุ่มผู้ค้าทั้งชาวเขาเผ่าม้งและเผ่าลีซอพบว่า ผลกระทบจากการค้ายาเสพติดกับครอบครัวก็คือ ๑) เมื่อถูกจับ ครอบครัวจะขาดผู้นำในการประกอบอาชีพ ไม่มีเงินส่งเสียลูกให้เรียน

หนังสือ ๒) ครอบครัวถูกเพื่อนๆ ล้อ สักมไม่ยอมรับ และ ๓) ภรรยาหนีไปมีสามีใหม่ ทำให้ลูกๆ ขาดคนดูแล แสดงให้เห็นว่า ผู้นำหรือหัวหน้าครอบครัวมีความสำคัญมากในทุกสังคม ครอบครัวใดขาดผู้นำหรือหัวหน้าครอบครัว สมาชิกครอบครัวนั้นก็จะได้รับผลกระทบไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

ศรีเรือน แก้วกังวาล (๒๕๔๘) ได้กล่าวถึง สาเหตุและปัญหาของเด็กและเยาวชนด้อยโอกาสว่า ปัญหาของเด็กด้อยโอกาสแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างกัน แต่อาจกล่าวได้ว่ามีปัจจัยหลักที่เป็นสาเหตุร่วมของปัญหาเด็กด้อยโอกาสก็คือการขาดการพัฒนาตามช่วงอายุของเด็กและการขาดความอบอุ่นในครอบครัว สาเหตุของเด็กถูกทอดทิ้งมาจาก ครอบครัวแตกแยก ครอบครัวมีฐานะยากจน หัวหน้าครอบครัว หรือสมาชิกครอบครัวเป็นโรคติดต่อเรื้อรัง ดิตยาเสพติด พิกการ หรือต้องโทษจำคุก

ศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านอาชีวศึกษา กรมราชทัณฑ์ (๒๕๔๗) ได้ทำการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากทะเบียนประวัติผู้ต้องขังของนักโทษเด็ดขาดจำนวน ๖,๘๘๔ คนเพื่อหาระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี และการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี จำนวน ๓๖๗ คน เพื่อทราบผลกระทบระหว่างถูกคุมขังจากเรือนจำหรือทัณฑสถานที่มีจำนวนผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีสูงสุดในพื้นที่แต่ละภาคจำนวน ๕ แห่ง ได้แก่ เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ทัณฑสถานหญิงกลาง เรือนจำกลางเชียงราย เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี และเรือนจำกลางนครราชสีมา ผลการศึกษวิจัยพบว่า ระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี โดยภาพรวมทั้งหญิงและชายใช้เวลานานถึง ๑ ปี ๒ เดือน ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมเพศหญิงจะมีระยะเวลาที่ถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดียาวนานกว่าเพศชายในทุกคดี และยาวนานกว่าค่อนข้างมากด้วย โดยเพศชายจะถูกคุมขัง ประมาณ ๑๑ เดือน แต่เพศหญิงจะนานถึง ๒๑ เดือนเลยทีเดียว ทั้งนี้ มีสาเหตุมาจากเพศหญิงมักปฏิเสธการกระทำผิดและต่อสู้คดี ในขณะที่เพศชายมักจะยอมรับสารภาพเพื่อไม่ให้เสียเวลาในการต่อสู้คดี โดยผู้ต้องขังคดียาเสพติดจะมีระยะเวลาเฉลี่ยยาวนานกว่าคดีอื่นๆ สำหรับคุณลักษณะของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีจากการสุ่มตัวอย่าง ๓๖๗ คน โดยน่าจะนับได้ว่าเป็นตัวแทนของประชากรที่ถูกคุมขังอยู่ด้วยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ๕๗.๒% อายุต่ำกว่า ๒๕ ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษา ๔๘.๕% สมรสแล้ว ๕๑% อาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน มีภาระหนี้สิน ๗๐% มีภาระรับผิดชอบในครอบครัว ๗๗.๑% คติยาเสพติด ๕๔.๒% ต่อสู้คดีและหาหนทางเอง ๔๒.๒% ไม่มีหลักทรัพย์ในการประกัน ๓๙% ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน ๓๐.๒% ระยะเวลาในการถูกคุมขังน้อยกว่า ๑ ปี ๕๕% ยอมรับว่ากระทำผิด ๕๗.๒% ปฏิเสธว่ากระทำผิด ๔๒.๘% ซึ่งเมื่อทำการสำรวจผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผู้ถูกคุมขัง โดยใช้สเกลการวัด (x) ระหว่าง ๑ ถึง ๕ โดย ๑. หมายถึงมีผลกระทบน้อยที่สุด และ ๕ หมายถึงมีผลกระทบมากที่สุด ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ยังคงได้รับการ ยอมรับและให้กำลังใจจากครอบครัวในการต่อสู้คดีเป็นอย่างดี ได้รับการเยี่ยมจากญาติสม่ำเสมอ (๒) “ด้านเศรษฐกิจ” กระทบในระดับมาก (x = ๓.๔๔) โดยเฉพาะเรื่องครอบครัวต้องทำงานหนักมากขึ้นเมื่อผู้ต้องขังต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ ทำให้ครอบครัวขาดรายได้และต้องหาเงินมาต่อสู้คดี (๓) “ด้านการยอมรับจากสังคม” อยู่ในระดับปานกลาง (x = ๓.๒๕) สิ่งที่น่าสนใจในประเด็นเรื่องผลกระทบคงไม่ใช่แค่จะมีการถูกคุมขังมีผลกระทบทางด้าน

จิตใจหรือด้านเศรษฐกิจที่มาก เพราะน่าจะเป็นเรื่องปกติ แต่อยู่ที่ว่าประเด็นของผลกระทบทางด้านร่างกายที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนว่า กรมราชทัณฑ์เองก็ดูแลผู้ต้องขังได้ดีพอสมควรทีเดียว ผู้ต้องขังจึงไม่มีปัญหาทางสภาพร่างกาย รวมทั้งผลกระทบทางด้านความสัมพันธ์ของครอบครัวที่อยู่ในระดับปานกลาง ก็ยอมแสดงให้เห็นเช่นกันว่า ครอบครัวยังคงมีบทบาทสำคัญมากเสมอกับสังคมไทย

เพลินใจ แต่เกษม, วัชรรา ศิริสุทธิเดชา, และ รติรส อรุณคง (๒๕๕๐) ทำการศึกษาผู้ต้องขังกับการใช้ชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การควบคุมดูแลผู้ต้องขังขณะอยู่ในเรือนจำ กรมราชทัณฑ์ได้มีการจัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขัง ให้มีสภาพความเป็นอยู่เป็นไปตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ โดยสวัสดิการ ประกอบด้วย สวัสดิการพื้นฐานหรือปัจจัยสี่ การจัดการศึกษา การฝึกอาชีพ การดูแลสุขภาพอนามัยผู้ต้องขัง ด้านกีฬาและนันทนาการ ซึ่งกรมราชทัณฑ์จัดให้กับผู้ต้องขังทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่ในขณะเดียวกันกรมราชทัณฑ์ได้คำนึงถึงหลักที่ว่าผู้ต้องขังคือมนุษย์เช่นเดียวกับคนปกติในสังคม มีความต้องการเหมือนบุคคลธรรมดาทั่วไป มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติเช่นคนทั่วไป และได้รับการคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ฉะนั้นขณะอยู่ในเรือนจำ กรมราชทัณฑ์ได้อนุญาตให้ผู้ต้องขังสามารถซื้อสิ่งของสำหรับอุปโภคบริโภคได้ โดยมีการจัดทำบัญชีเงินฝากส่วนตัวของผู้ต้องขังและเงินที่ได้จากญาติผู้ต้องขังเพื่อใช้จ่ายตามความจำเป็นขณะใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำ แต่ปัจจุบันพบว่าผู้ต้องขังบางส่วนมีการนำเงินมาใช้จ่ายที่นอกเหนือจากความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น การนำเงินมาซื้อบุหรี่ การซื้ออาหารรับประทานทุกมื้อโดยไม่รับประทานอาหารที่เรือนจำจัดให้ ส่วนผู้ต้องขังหญิงจะมีการเสริมสวย โกศสัผม แต่งหน้า แป้งทึบเล็บ ฯลฯ ซึ่งส่งผลกระทบต่อครอบครัวและญาติของผู้ต้องขังที่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ต้องขังขณะอยู่ในเรือนจำ และเป็นภาระของครอบครัวที่ต้องใช้จ่ายเงินในการเลี้ยงดูผู้ต้องขัง

ในการจัดเสวนา เนื่องในโอกาส ๑๐๐ ปีสตรีสากล : ชะตากรรมอันโดดเดี่ยวของผู้หญิงชายแดนใต้ เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา มีการกล่าวถึงข้อมูลจากศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ระบุว่า กว่า ๗ ปีของสถานการณ์ความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรงได้คร่าชีวิตผู้คนไม่แบ่งเพศและฝ่ายจำนวน ๔,๖๒๑ ราย บาดเจ็บ ๗,๕๐๕ คน (ข้อมูลล่าสุด ๘๖ เดือน ตั้งแต่มีนาคม ๒๕๔๗-กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔) หากแต่เมื่อแบ่งเฉพาะจำนวนผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โดยตรงเสียชีวิต ๒๘๙ คน และได้รับบาดเจ็บอีกจำนวน ๑,๓๑๐ คน เป็นผู้หญิงที่ต้องสูญเสียสามีผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวกว่า ๒,๐๐๐ ครอบครัว มีลูกที่กำพร้าไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ คน ซึ่งต้องตกเป็นภาระของผู้เป็นแม่โดยปริยาย และยังมีผู้หญิงได้รับผลกระทบจากการที่สามี หรือสมาชิกในครอบครัว ต้องคดีความมั่นคงอีกกว่า ๗,๐๐๐ ครอบครัว ซึ่งจากการเปิดเผยในเวทีเสวนาทำให้ได้รับข้อมูลอีกว่า ผลกระทบของผู้หญิงบางคนที่ย้ายไปบ้านต้องคดีความมั่นคงหรือสามีติดคุก ภรรยาต้องเลี้ยงลูกคนเดียว ผู้หญิงหลายคนจากเดิมที่ไม่เคยทำงาน ก็ต้องทำงาน ทำให้เกิดความยากลำบากในการดำรงชีพและเลี้ยงดูลูก บางคนขอเลิกกับสามีไปมีคนอื่นใหม่ๆ ที่มีลูกสองสามคนแล้ว ส่วนหนึ่งเพราะทนไม่ไหว นอกจากนี้ บางส่วนยังถูกตราหน้าจากสังคมว่าเป็น “ลูกโจร” หรือ “เมียโจร” เกิดความอึดอัดจากท่าทีของคนในสังคมที่ตัวเองอยู่ ผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบส่วนใหญ่ยังระบุนัยกันว่า การเยียวยาจากรัฐยังคงมีปัญหาในการจัดการและก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในระยะยาว แต่สิ่งที่เหมือนกันคือผู้หญิงเหล่านี้ส่วนใหญ่มองว่า การเยียวยาเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ นอกจากนี้ ยังมีการพูดคุยในเชิงของการสะท้อนถึงความลักลั่นในเรื่องความยุติธรรมหรือความเห็นอกเห็นใจที่เหยื่อความรุนแรงจะได้รับ มีการกล่าวด้วยว่า แม้บางคนสามีจะพ้นคุกออกมาแล้วก็ยังมีปัญหา บางรายสามียังมีความหวาดกลัวและไปทำงานไม่ได้เพราะไม่กล้า

ออกจากบ้านไปไหน ซึ่งมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหของบางฝ่ายด้วยการหางานไปให้ทำที่บ้าน แต่ก็ไม่ใช่ทุกรายที่ทำได้ หรือบางคนต้องต่อสู้ดิ้นรนมากมายในช่วงที่สามียู่ในคุกหรือช่วงที่ต้องต่อสู้คดี พอสามีย่อออกมาจากคุก ก็พบกับสภาพปัญหาที่ต้องรับมือกับความหวาดกลัวของสามียีก หรือบางรายที่สามีย่หลบหนีไปก็ยิ่งทำให้เกิดความรู้สึกสูญเสียแล้วซ้ำเล่าและรู้สึกว่าการพยายามของตนไร้คุณค่า

คณะผู้ศึกษามองว่า สภาพของครอบครัวที่ขาดซึ่งผู้นำครอบครัว ไม่ว่าการขาดนั้นจะเกิดจากสาเหตุใด ล้วนสร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นกับสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ข้างหลังทั้งสิ้น ซึ่งผลกระทบของแต่ละครอบครัวอาจมีความแตกต่างหรือไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ อาจเป็นไปในทางลบหรือในทางบวกก็ได้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมของครอบครัวและความเข้มแข็งด้านจิตใจของบุคคลในครอบครัวนั้นๆ มาตรการการเยียวยาหรือการช่วยเหลือของสังคมหรือภาครัฐที่จะเข้าถึงซึ่งครอบครัวหรือบุคคลเหล่านี้ ขณะมีอะไรบ้างหรือมีมากน้อยเพียงใด รวมทั้งการมองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวของคนในสังคมหรือในสายตาของกฎหมายเป็นอย่างไร คำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญได้ถูกตีความครอบคลุมและสามารถนำมาใช้ปฏิบัติต่อกันได้ในทุกสังคม ทุกบุคคลและทุกสถานการณ์ได้จริงหรือไม่ เป็นเรื่องที่มีผู้ให้ความสนใจศึกษาและติดตาม

สมชาย หอมลออ (๒๕๕๔) กล่าวในบทความ : ปัญหาการพิจารณาค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ว่า พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.๒๕๔๔ มีผลบังคับใช้มาเกือบจะสิบปีแล้ว ในระหว่างเวลาดังกล่าวมีคดีอาญาที่ (๑) จำเลยถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการและ (๒) ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี ที่ศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดยกฟ้องนับหมื่นคดี แต่มีจำเลยจำนวนน้อยนักที่ได้รับค่าทดแทนที่ต้องถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดีและค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีที่ตนต้องเสียไป จำเลยบางคนจะต้องขอหารายแรงและศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างการพิจารณาคดี หรือจำเลยบางคนแม้ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีในข้อหาไม่ร้ายแรง แต่เนื่องจากเป็นคนยากจน ไร้ญาติขาดมิตร จึงไม่สามารถหาหลักประกันเพื่อขอให้ศาลปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างการพิจารณาคดีได้ บางคนศาลชั้นต้นแม้มีคำพิพากษายกฟ้อง แต่กลับต้องถูกคุมขังระหว่างการอุทธรณ์ จำเลยเหล่านี้จำนวนไม่น้อยต้องถูกจองจำอยู่ในคุกนานนับปี กว่าที่ศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดยกฟ้อง การที่จำเลยคนหนึ่งถูกจองจำอยู่เป็นระยะเวลานานย่อมมีผลกระทบต่อครอบครัวและบุคคลใกล้ชิด ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และผลกระทบทางด้านจิตใจหลายครอบครัวต้องแตกสลายเนื่องจากหัวหน้าครอบครัว หรือสมาชิกที่เป็นหลักของครอบครัวต้องถูกจองจำระหว่างการพิจารณาคดีเป็นเวลานาน กลายเป็นปัญหาและภาระของสังคมในที่สุด

คณะผู้ศึกษาเห็นว่า พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ถือได้ว่า เป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อการรองรับสิทธิในการได้รับการช่วยเหลือจากรัฐของบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวเป็นการลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ที่ได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากการปฏิบัติตามกฎหมายโดยตรง ซึ่งเป็นด้านหนึ่งของการมองและการเข้าไปดูแลโดยกฎหมาย

ในขณะที่อีกด้านหนึ่ง องค์กรภาครัฐหลายองค์กรได้เริ่มหันมาให้ความสนใจเข้าไปช่วยเหลือดูแลบุคคลในกลุ่มที่มีปัญหาอันมีสาเหตุมาจากการขาดผู้นำครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ยกอย่างเช่น กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จะให้การสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยสำหรับครอบครัวที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนในกรณีที่หัวหน้าครอบครัวถึงแก่กรรม หรือต้องโทษจำคุก หรือกรณีของ

กรุงเทพมหานครที่กำหนดหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือสตรีที่อยู่ในภาวะเป็นหัวหน้าครอบครัว เนื่องจากสามีทอดทิ้ง เสียชีวิต สาบสูญ หรือต้องโทษจำคุก เป็นต้น

จากข้อมูลทีกล่าไปแล้ว ผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ และถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพตามกฎหมายบังคับบำบัดดังกล่าวโดยใช้วิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบจำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวดและแบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา มีจำนวนมากถึง ๒๒,๒๐๐ คน ซึ่งโดยสรุปหากบุคคลเหล่านี้เป็นผู้นำครอบครัว บุคคลในครอบครัวของเขาจะได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง มีความเหมือนหรือแตกต่างจากกรณีศึกษาอื่นๆ ที่หลากหลายดังกล่าวข้างต้นมากนักน้อยเพียงใด ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยอ้อม ทั้งที่เกิดแก่ร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งทางบวกหรือลบ มาตรการที่ควรปฏิบัติต่อครอบครัวของบุคคลเหล่านี้ควรจะไปในทิศทางใดจึงจะมีความเหมาะสม คณะผู้ศึกษาเชื่อว่าผลการศึกษา จะเป็นแรงกระตุ้นให้ทั้งภาครัฐและสังคมได้หันมาให้ความสำคัญและสนใจกับกลุ่มของบุคคลหรือกลุ่มของครอบครัวเหล่านี้มากยิ่งขึ้น

๒.๓ วิธีการศึกษา

การศึกษาผลกระทบต่อครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งเพื่อหาแนวทางในการให้การช่วยเหลือหรือลดผลกระทบและหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องในการให้การช่วยเหลือหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด บุคคลในครอบครัว และบุคคลผู้เกี่ยวข้องที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบนั้นได้

๒.๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด ซึ่งผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมาแล้ว ของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ จำนวน ๒๘๓ ครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างของครอบครัวที่จะทำการศึกษา คณะผู้ศึกษาคัดเลือกจากครอบครัวที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้นำครอบครัว จำนวน ๑๑ ครอบครัว

การศึกษานี้จะทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครอบครัวละ ๓ ตัวอย่าง ได้แก่ ๑) ผู้นำครอบครัวที่ถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ๒) สมาชิกในครอบครัวตามลำดับความใกล้ชิดกับผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและสามารถให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจน ได้แก่ สามี/ภรรยา บุตรที่บรรลุนิติภาวะ บิดา มารดา หรือสมาชิกอื่นๆ โดยเลือกจากลำดับแรกก่อน หากไม่ได้จะเลือกในลำดับถัดไป และ ๓) บุคคลภายนอกที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนบ้าน หรืออาสาสมัครคุมประพฤติ เป็นต้น

๒.๓.๒ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

คณะผู้ศึกษาเลือกศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เป็นแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา เนื่องจากศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแห่งนี้ เป็นศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัวอย่างเข้มงวด และเป็นศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเพียงแห่งเดียวของกรมคุมประพฤติซึ่งเป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๕

๒.๓.๓ วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๒.๓.๓.๑ วิธีการเลือกตัวอย่าง คณะผู้ศึกษาดำเนินการ ดังนี้

๑) เลือกศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน ๑ ศูนย์ ซึ่งได้แก่ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งตั้งอยู่เลขที่ ๙๙ หมู่ที่ ๓ ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๒) เลือกแบบเจาะจงครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ ซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่ถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม จำนวน ๑๑ ครอบครัว

โดยผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ ซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวดังกล่าวมีคุณสมบัติ ดังนี้

- ก. มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจและการดูแลด้านการเงินของครอบครัว
- ข. เป็นผู้อบรมเลี้ยงดู เป็นตัวแบบ และมีบทบาทในการดูแล ปกป้อง ค้ำครองสมาชิกในครอบครัว

๒.๓.๓.๒ วิธีการเลือกเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

- ๑) ศึกษาหาความรู้จากหนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒) กำหนดขอบเขตของการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา
- ๓) สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๓ แบบ โดยกำหนดโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ และตั้งประเด็นคำถามให้ตรงตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ ได้แก่
 - ก. แบบสัมภาษณ์ผู้นำครอบครัวที่ถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
 - ข. แบบสัมภาษณ์สมาชิกในครอบครัวตามลำดับความใกล้ชิดกับผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ และสามารถให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจน
 - ค. แบบสัมภาษณ์บุคคลภายนอกที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นได้

๒.๓.๓.๓ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการปฏิบัติภาคสนาม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๑ ครอบครัวครอบครัวละ ๓ คน รวม ๓๓ คน ได้แก่

๑) ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จำนวน ๑๑ คน

๒) สมาชิกในครอบครัวของผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามลำดับความใกล้ชิดกับผู้เข้ารับการฟื้นฟู และสามารถให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจน ได้แก่ สามี/ภรรยา บุตรที่บรรลุนิติภาวะ บิดา มารดา หรือสมาชิกอื่นๆ โดยเลือกจากลำดับแรกก่อน หากไม่ได้ จะเลือกในลำดับถัดไป ครอบครัวละ ๑ คน รวม ๑๑ คน

๓) บุคคลภายนอกที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนบ้าน หรืออาสาสมัครคุมประพฤติ เป็นต้น ครอบครัวละ ๑ คน รวม ๑๑ คน

๒.๓.๔ วิธีการวิเคราะห์และประมวลผล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ มีทั้งข้อมูลที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ใช้วิธีการสรุปเนื้อหา (Content) เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จากการสัมภาษณ์สมาชิกในครอบครัว และจากการสัมภาษณ์บุคคลภายนอกที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลได้จากการสรุปวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ซึ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิ โดยแสดงผลการศึกษาในรูปของตารางจำนวนและร้อยละ ประกอบข้อมูลที่ได้จากเอกสารซึ่งใช้การบรรยายเชิงพรรณนาและเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าด้วยกัน

บทที่ ๓

ผลการศึกษา

๓.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

คณะผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๑ ครอบครัว ครอบครัวละ ๓ คน ประกอบด้วย ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมาย บังคับบำบัด จำนวน ๑๑ คน สมาชิกในครอบครัวของผู้นำครอบครัวดังกล่าวตามลำดับความใกล้ชิดกับผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ และสามารถให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจน ได้แก่ สามี/ภรรยา บุตรที่บรรลุนิติภาวะ บิดา มารดา หรือสมาชิกอื่นๆ โดยเลือกจากลำดับแรกก่อน หากไม่ได้จะเลือกในลำดับถัดไป ครอบครัวละ ๑ คน และบุคคลภายนอกที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ ครอบครัวละ ๑ คน รวมการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น ๓๓ คน ดังต่อไปนี้

รายที่ ๑ ชาย เลขทะเบียนฟื้นฟู ๒๕๕๔ /๑๓(ค) ๑๕๗

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
เพศชาย อายุ ๓๗ ปี สถานภาพสมรส อยู่กินร่วมกัน มีจำนวนบุคคลที่อยู่ในความดูแลจำนวน ๑ คน รูปแบบการดูแล/ ช่วยเหลือครอบครัว ประกอบด้วย - ด้านการเงิน ช่วยเหลือเรื่องเงินโดยให้ บิดา มารดา ประมาณ ๕๐๐ บาท / เดือน ส่วนที่เหลือก็จะเอามาใช้จ่ายภายในครอบครัว รายได้ครอบครัวของผมส่วนใหญ่ ผมจะรับผิดชอบ ภรรยากับลูกสาว (ลูกเลี้ยง) ไม่ได้ทำงานที่เป็นกิจจะลักษณะ รายได้ไม่ค่อยแน่นอน - ด้านที่อยู่อาศัย บ้านที่อยู่ปัจจุบันจริงๆ เป็นบ้านของบิดา แต่บิดากับมารดาไม่ได้อยู่ ไปอยู่อีกที่หนึ่ง ตอนนีที่บ้านก็ให้ภรรยาและลูกเลี้ยงมาอยู่ด้วย - ด้านการอบรมเลี้ยงดู มีการให้การอบรมเลี้ยงดูลูกเลี้ยงบ้าง แต่ลูกเลี้ยงก็ไม่ค่อยเชื่อฟัง เขาก็ไม่ค่อยชอบผมเท่าไร เพราะเขาโตแล้ว แต่กับมารดาเขาเห็นสนิทสนมเข้ากันได้ - ด้านการทำงาน งานส่วนใหญ่ผมจะหามาให้ครอบครัวด้วย ส่วนใหญ่ก็เป็นงานรับจ้าง ผม	เพศชาย อายุ ๕๖ ปี สถานภาพสมรส อยู่กินร่วมกัน จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว ๓ ราย ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่รับการฟื้นฟู เป็นบิดา รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้รับการฟื้นฟู กระทำ ประกอบด้วย - ด้านการเงิน ให้บิดากับมารดา ประมาณ ๕๐๐ บาท / เดือน - ด้านที่อยู่อาศัย ให้ภรรยาและลูกเลี้ยงมาอยู่ด้วย - ด้านการอบรมเลี้ยงดู มีการให้การอบรมเลี้ยงดูลูกเลี้ยงบ้าง แต่ลูกเลี้ยงก็ไม่ค่อยเชื่อฟัง - ด้านการทำงาน งานส่วนใหญ่จะหามาให้ครอบครัวด้วย พอไม่มีก็ต้องหาเองบ้าง ซึ่งบางทีก็ไม่	เพศหญิง อายุ ๓๕ ปี สถานภาพสมรส หย่า จำนวนสมาชิกภายในครอบครัวของผู้รับการฟื้นฟู ๓ ราย ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่รับการฟื้นฟู เป็นญาติ รูปแบบการเลี้ยงดู/ช่วยเหลือที่ผู้รับการฟื้นฟู กระทำ ประกอบด้วย - ด้านการเงิน เห็นให้เงินบิดาเขา แต่จำนวนเท่าไรไม่แน่ใจ ส่วนกับภรรยา ก็เห็นให้อยู่บ้าง ภรรยาเขาไม่ได้ทำงานเป็นกิจจะลักษณะ - ด้านที่อยู่อาศัย บ้านนี้เป็นบ้านของบิดาเขา แต่บิดาเขาไม่อยู่ ไปอยู่อีกที่หนึ่ง บ้านนี้ก็จะเห็นแต่เขากับภรรยาและลูกสาว(ลูกเลี้ยง) อยู่อาศัย - ด้านการอบรมเลี้ยงดู ได้เลี้ยงดูบ้างรีไปเล่าไม่รู้ ลูกสาว(ลูกเลี้ยง) เขาโตแล้ว เห็นเลี้ยงกันตลอด - ด้านการทำงาน เขาขยัน เห็นเขาทำงานหลายอย่าง บางทีก็เห็นพาภรรยาไปทำด้วย แต่นาน ๆ

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
ค่อนข้างรู้จักคนเยอะก็จะหางานได้ง่าย ภรรยาผมเขาเป็นคนที่อื่นเขาไม่ค่อยรู้จักใคร - ด้านการรับส่ง ก็มีการรับส่งคนในครอบครัวอยู่บ้างเพราะผมขับรถได้ เวลาคนในครอบครัวจะไปไหนก็จะบอกให้ผมไปส่ง ระยะเวลาในการฟื้นฟู ๔ เดือน ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวในระหว่างที่ถูกส่งเข้ารับการฟื้นฟู คือ ภรรยาถูกจับเนื่องจากค้ายา และลูกเลี้ยงก็ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	รู้จัก หรือไม่ก็รู้ไม่เท่าทัน ก็จะไม่โดนหลอก - ด้านการรับส่ง ก็มีการรับส่งคนในครอบครัวอยู่บ้างเวลาไปไหนมาไหน ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟูฯ ครอบครัวได้รับผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการเงิน ครอบครัวขาดกำลังหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว เนื่องจากลักษณะการทำมาหากินเป็นแบบหาเช้ากินค่ำ และส่วนใหญ่คนที่ทำงานคือตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ประกอบกับสมาชิกในครอบครัวมีรายได้น้อย ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ พอผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ต้องเข้ารับการฟื้นฟูฯ ถึงแม้จะเป็นเวลา ๔ เดือนก็ตาม ก็มีผลต่อครอบครัว ส่วนหนึ่งที่ภรรยาของผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ หันไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด(จำหน่าย) นั้น เกิดจากรายได้ไม่เพียงพอด้วย - ด้านที่อยู่อาศัย บ้านที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ สมรรถภาพอาศัย นั้น จริงๆ แล้วเป็นบ้านของบิดา แต่บิดาไม่ได้ยอมจึงยกให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ อยู่ ซึ่งตอนแรกก็อยู่ พอมีภรรยาก็นำภรรยาเข้ามาอยู่ด้วย พร้อมทั้งลูกเลี้ยง แต่พอผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ต้อง	ครั้ง - ด้านการรับส่ง ก็มีการรับส่งคนในครอบครัวอยู่บ้าง ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟูฯ ครอบครัวได้รับผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการเงิน ก็เห็นภรรยาเขาโดนจับตามด้วยนะ สงสัยเขาจะไม่มีเงินนะ ก่อนหน้าที่จะโดนจับก็เห็นออกไปทำงานอยู่แต่ก็ไม่นาน - ด้านที่อยู่อาศัย บ้านที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ สมรรถภาพอยู่นั้นเป็นบ้านของบิดาเขา พอเขาโดนจับ ภรรยากับลูกเลี้ยงก็ย้ายออก และมีบิดามารดา และน้องเขามาอาศัย

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
	เข้ารับการฟื้นฟูฯ บ้านที่อาศัยก็จะอยู่กันเฉพาะ ภรรยาและลูกเลี้ยง - ด้านการทำงาน พอไม่มีก็ต้องหาเองบ้าง ซึ่ง บางทีก็ไม่รู้จัก หรือไม่ก็รู้ไม่เท่าทัน ก็จะต้องหลอก - ด้านการรับส่ง พอไม่มีเขาเวลาไปไหนมาไหน ก็จะต้องอาศัย รถรับจ้างเป็นส่วนใหญ่	- ด้านการทำงาน เขาเหมือนเป็นคนหาเงินนะ เขาขยัน พอเขาต้องเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ภรรยาและลูกเลี้ยงของเขาก็เห็นออกมาทำงาน แต่ ไม่นานนะ หลังจากนั้นภรรยาเขาก็โดนจับ - ด้านการรับส่ง ก็เห็นคนในครอบครัวเขาต้อง ไปไหนมาไหนด้วยรถรับจ้างนะ หรือไม่ก็พึ่งรถจาก คนอื่น

รายที่ ๒. ชาย เลขทะเบียนฟื้นฟูฯ ๒๕๕๔/๑๓(ค) ๐๖๐

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
เพศชาย อายุ ๒๖ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน มีบุคคลที่อยู่ในความดูแล จำนวน ๓ ราย รูปแบบการดูแล / ช่วยเหลือครอบครัว ประกอบด้วย - ด้านการเงิน ได้ช่วยเหลือครอบครัวในเรื่องเงิน ด้วย แต่จำนวนไม่แน่นอน ส่วนใหญ่ก็จะใช้จ่ายรวม กับภายในครอบครัว - ด้านการรับ ส่ง ได้ช่วยเหลือในเรื่องการรับ ส่ง ลูกไป กลับจากโรงเรียน ระยะเวลาในการฟื้นฟู ๗ เดือน ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวในระหว่างที่ถูก ส่งเข้ารับการฟื้นฟู คือ การเงินของครอบครัว ต้องมี ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางมาเยี่ยมที่ศูนย์ฟื้นฟู สมรรถภาพฯ	เพศหญิง อายุ ๔๘ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว ๖ ราย ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น มารดา รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู กระทำ ประกอบด้วย - ด้านการทำงาน ก็จะช่วยเหลืองานบ้านบ้าง เป็นครั้งคราว แต่ก็จะต้องบอกให้ทำ ซึ่งบางทีก็ทำ บางทีก็ไม่ทำ - ด้านการรับ ส่ง เขามีหน้าที่หลัก ๆ ก็คือ ไปรับ ส่งลูกที่โรงเรียน อันนี้ไม่บอกเขาจะทำเอง ซึ่งก็แบ่ง เบาภาระได้พอสมควร ในระหว่างเข้ารับการฟื้นฟูฯ ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการเงิน รายจ่ายของครอบครัวเพิ่มขึ้นแต่ รายรับลดลง ก็มีผลเยอะนะ รายจ่ายที่เพิ่มขึ้นก็ที่ซัด ๆ เช่น ค่ารถในการใช้จ่ายไปเยี่ยมเขาครั้ง ๆ หนึ่งก็ เป็นพันนะ - ด้านการรับ ส่ง จากที่จะมีเขาเป็นคนรับ ส่ง อยู่ ทางครอบครัวก็ต้องหาคนไปรับ ส่งแทน ส่วน ใหญ่ก็ต้องจ้างรถรับ ส่ง ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น	เพศ หญิง อายุ ๒๒ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น ญาติ รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู กระทำ ประกอบด้วย - ด้านการรับ ส่ง ก็มีการรับส่งลูกจากโรงเรียน บ้างเป็นครั้งคราว ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟูฯ ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการรับ ส่ง ทางครอบครัวต้องหาคนไป รับส่ง ลูก กลับจากโรงเรียน

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
	เดือนหนึ่งก็หลายตั้งอยู่ - ด้านอื่น ๆ ลูกก็จะมีคำถามว่าพ่อไปไหน และบ้างที่เพื่อนลูกก็ถามลูกว่าไม่เห็นพ่อเลย ก็ทำให้บางที่ต้องโกหก	- ด้านอื่น ๆ ก็ไม่ค่อยเห็นเขาพาลูกออกจากบ้าน สักเท่าไร ซึ่งเมื่อเทียบกับเมื่อก่อนตอนที่แฟนเขายังอยู่ เขาก็จะพาลูกออกมาเล่นนอกบ้านอยู่แต่พักหลัง ๆ นี้ไม่ค่อยเห็น

รายชื่อ ๓. ชาย เลขทะเบียนพื้นฟูฯ ๒๕๕๔/๑๓(ค) ๒๒๑

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
เพศชาย อายุ ๕๐ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน มีบุคคลที่อยู่ในความดูแล จำนวน ๓ ราย รูปแบบการดูแล / ช่วยเหลือครอบครัว ประกอบด้วย - ด้านการเงิน ได้ช่วยเหลือครอบครัวในเรื่องเงิน ประมาณ ๕,๐๐๐ – ๗,๐๐๐ บาท / เดือน - ด้านการงาน เนื่องจากเป็นผู้หารายได้หลัก ให้แก่ครอบครัว ส่งเสียให้ลูกเรียนหนังสือ ระยะเวลาในการฟื้นฟู ๔ เดือน ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวในระหว่างที่ถูก ส่งเข้ารับการฟื้นฟู คือ การเงินของครอบครัว ที่มี ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางมาเยี่ยม และทำให้ ครอบครัวได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากเป็นผู้ที่หา รายได้หลักของครอบครัว	เพศหญิง อายุ ๔๘ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว ๔ ราย ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น ภรรยา รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านการเงิน ได้ช่วยเหลือครอบครัวในเรื่องเงิน ประมาณ ๕,๐๐๐ บาท / เดือน - ด้านการงาน ผู้เข้ารับการฟื้นฟูเป็นหลักใน การทำงาน เนื่องจากที่บ้านเลี้ยงโคเนื้อประมาณ ๔๐ ตัว ทำนาและปลูกมันสำปะหลัง อีกประมาณ ๑๐ ไร่ ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการเงิน เนื่องจากผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ เป็น หลักในการหาเลี้ยงครอบครัว เมื่อเขาต้องเข้ารับการ ฟื้นฟูฯ ก็จะขาดหลักในการหารายได้เข้าครอบครัว - ด้านการปกป้องความปลอดภัย เนื่องจากที่ บ้านอยู่กลางทุ่ง เพื่อนบ้านจะอยู่ห่าง ๆ กัน เมื่อเขา ไม่อยู่ก็จะไม่มีผู้นำครอบครัว พอตอนกลางคืนก็ อันตรายเหมือนกัน	เพศ หญิง อายุ ๒๒ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น เพื่อนบ้าน รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านการเงิน ทราบว่าเขาได้ช่วยเหลือ ครอบครัวในเรื่องเงิน แต่จำนวนเท่าไรนั้นก็ไม่ ทราบเหมือนกัน - ด้านการงาน ผู้เข้ารับการฟื้นฟูนั้นเป็น หลักในการทำงาน เนื่องจากที่บ้านเขาเลี้ยงโคเนื้อ ทำนาและปลูกมันสำปะหลัง ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการเงิน เนื่องจากผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ เป็น หลักในการหาเลี้ยงครอบครัว เมื่อเขาต้องเข้ารับการ ฟื้นฟูฯ ก็จะขาดหลักในการหารายได้เข้าครอบครัว แต่ก็เห็นคนในครอบครัวเขาก็ออกมาทำงาน เหมือนกัน

รายชื่อ ๔. ชาย เลขทะเบียนฟื้นฟูฯ ๒๕๕๔/๑๓(ค) ๐๗๙

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
เพศชาย อายุ ๓๔ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน มีบุคคลที่อยู่ในความดูแล จำนวน ๒ ราย รูปแบบการดูแล / ช่วยเหลือครอบครัว ประกอบด้วย - ด้านการเงิน ช่วยเหลือครอบครัวในเรื่องเงิน ประมาณ ๗,๐๐๐ บาท / เดือน - ด้านการอบรมเลี้ยงดู เป็นคนเลี้ยงดูบุตร ซึ่ง ยังอยู่ในวัยเยาว์ - ด้านการทำงาน ช่วยบิดา มารดา ค้าขายข้าว มันไก่ - ด้านการรับ ส่ง เนื่องจากภรรยาตั้งครรภ์ ตนเองก็ต้องเป็นผู้รับ ส่ง ไปโรงพยาบาล ระยะเวลาในการฟื้นฟู ๗ เดือน ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวในระหว่างที่ถูก ส่งเข้ารับการฟื้นฟู คือ บิดา มารดาต้องทำงานหนัก มากกว่าเดิม เพราะตอนที่ตนเองอยู่จะช่วยในเรื่อง	เพศชาย อายุ ๖๓ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว ๕ ราย ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น บิดา รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านการทำงาน จะเป็นผู้ที่ช่วยค้าขาย (ข้าว มันไก่) - ด้านการปกป้องความปลอดภัย ช่วยปกป้อง ดูแลภรรยา เนื่องจากตั้งครรภ์ ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการอบรมเลี้ยงดู ภรรยาก็จะเป็นผู้ที่ จะต้องเลี้ยงดูบุตรที่ยังเล็กเพียงคนเดียว	เพศ หญิง อายุ ๖๓ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น เพื่อนบ้าน รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านการทำงาน จะเป็นผู้ที่ช่วยบิดาค้าขาย (ข้าวมันไก่) ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟูฯ ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
ค้าขาย ในส่วนของภรรยาเขาก็ต้องดูแลลูกเพียงลำพัง	- ด้านการทำงาน ขาดคนช่วยในการค้าขาย บิดา มารดาก็จะต้องทำงานหนักมากขึ้น - ด้านอื่น ๆ ภรรยาก็จะขาดที่ปรึกษาเวลาที่มีปัญหา บางทีก็เกิดความรู้สึกเหงา ๆ ต้องการที่ปรึกษา ต้องการคนให้กำลังใจเหมือนกัน เขาก็บ่นให้ฟังเหมือนกัน	- ด้านการทำงาน ขาดคนช่วยในการค้าขาย บิดา มารดาก็จะต้องทำงานหนักมากขึ้น - ด้านการรับ ส่ง ขาดคนช่วยขับรถยนต์ไปซื้อของมาขาย

รายชื่อ ๕. ชาย เลขทะเบียนไฟฟ้า ๒๕๕๔/๑๓(ค) ๒๖๒

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
เพศชาย อายุ ๔๖ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน มีบุคคลที่อยู่ในความดูแล จำนวน ๒ ราย รูปแบบการดูแล / ช่วยเหลือครอบครัว ประกอบด้วย - ด้านที่อยู่อาศัย อยู่บ้าน ทำงานบ้าน - ด้านการอบรมเลี้ยงดู ได้เป็นคนเลี้ยงดูบุตร - ด้านการรับ ส่ง รับผิดชอบการรับ ส่งบุตรไปโรงเรียน ระยะเวลาในการฟื้นฟู ๘ เดือน ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวในระหว่างที่ถูก ส่งเข้ารับการฟื้นฟู คือ ภรรยาต้องรับผิดชอบมากขึ้น ทั้งงานบ้านและการรับ ส่งลูก	เพศหญิง อายุ ๔๕ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว ๔ ราย ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น ภรรยา รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือผู้ที่เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านการเงิน ให้เงินครอบครัวประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท / เดือน ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการอบรมเลี้ยงดู ภรรยาจะเป็นผู้ที่จะต้อง เลี้ยงดูบุตรที่ยังเล็กเพียงคนเดียว - ด้านการรับ ส่ง ภรรยาจะเป็นผู้รับผิดชอบ แทน ทั้งที่ตนเองก็ทำงานอีกด้วย	เพศ หญิง อายุ ๔๕ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น เพื่อนบ้าน รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือผู้ที่เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านการเงิน ทราบว่าเขาให้เงินกับครอบครัว อยู่ แต่จำนวนเท่าไรก็ไม่ทราบ - ด้านการรับ ส่ง เห็นว่าเขาไป รับ ส่งลูกที่ โรงเรียนอยู่ ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการรับ ส่ง ตอนที่สามีเขาไม่อยู่ก็จะเห็น เขาเป็นคนมารับ ส่งแทน

รายชื่อ ๖. ชาย เลขทะเบียนฟื้นฟูฯ ๒๕๕๔/๑๓(ค) ๐๕๓

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
เพศชาย อายุ ๒๙ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน มีบุคคลที่อยู่ในความดูแล จำนวน ๑ ราย รูปแบบการดูแล / ช่วยเหลือครอบครัว ประกอบด้วย - ด้านการอบรมเลี้ยงดู ช่วยอบรมดูแลเลี้ยงดูบุตร - ด้านการทำงาน ช่วยบิดามารดาขับรถไล่ทำไร่ สับปะรด ระยะเวลาในการฟื้นฟู ๖ เดือน ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวในระหว่างที่ถูก ส่งเข้ารับการฟื้นฟู คือ ขาดคนอบรมเลี้ยงดูบุตร ขาด คนช่วยบิดา มารดาทำงาน ขาดคนปกป้องคุ้มครอง ความปลอดภัย	เพศหญิง อายุ ๓๐ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว ๑ ราย ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น ภรรยา รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านการอบรมเลี้ยงดู ช่วยอบรมดูแลเลี้ยงดูบุตร - ด้านการทำงาน ช่วยบิดามารดาขับรถไล่ทำไร่ สับปะรด ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการอบรมเลี้ยงดู ช่วยอบรมดูแลเลี้ยงดูบุตร จริงอยู่เขาก็ไม่ใช่คนดีอะไร ตอนเขาไม่เสพยา เขาก็ดีนะเขาก็ช่วยเลี้ยงดูบุตร - ด้านการทำงาน ช่วยบิดามารดาขับรถไล่ทำไร่ สับปะรด - ด้านการปกป้องความปลอดภัย บางทีก็กลัว โดยเฉพาะตอนกลางคืน แลบ้านพอมีดก็มีดจริง ๆ เคยคิดเหมือนกันว่าอยากจะหาซื้อปืนมาไว้ แต่ก็อีก ภาระยังไม่เป็น	เพศ หญิง อายุ ๕๕ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น ญาติ รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านการอบรมเลี้ยงดู ช่วยอบรมดูแลเลี้ยงดูบุตร - ด้านการทำงาน ช่วยบิดามารดาขับรถไล่ทำไร่ สับปะรด ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการอบรมเลี้ยงดู ช่วยอบรมดูแลเลี้ยงดูบุตรด้านการงาน ช่วยบิดามารดาขับรถไล่ทำไร่ สับปะรด

รายชื่อ ๗. ชาย เลขทะเบียนพื้นฟูฯ ๒๕๕๔/๑๓(ค) ๐๔๙

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
เพศชาย อายุ ๒๖ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน มีบุคคลที่อยู่ในความดูแล จำนวน ๒ ราย รูปแบบการดูแล / ช่วยเหลือครอบครัว ประกอบด้วย - ด้านการอบรมเลี้ยงดู ช่วยอบรมดูแลเลี้ยงดู บุตร จำนวน ๒ คน - ด้านการปกป้องความปลอดภัย ปกป้องดูแล ลูก จำนวน ๒ คน - ด้านการรับ ส่ง ช่วยในการรับส่งลูกไปโรงเรียน ระยะเวลาในการฟื้นฟู ๖ เดือน ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวในระหว่างที่ถูก ส่งเข้ารับการฟื้นฟู คือ ลูก ๒ คน ขาดคนดูแลคอย รับส่งไปโรงเรียน	เพศหญิง อายุ ๒๕ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว ๒ ราย ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น ภรรยา รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านที่อยู่อาศัย พักอาศัยอยู่บ้านของเขา - ด้านการอบรมเลี้ยงดู ช่วยอบรมดูแลเลี้ยงดู บุตร - ด้านการรับ ส่ง ช่วยในการรับส่งลูกไปโรงเรียน ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านที่อยู่อาศัย พักอาศัยอยู่บ้านของเขา พอ เขาไม่อยู่เรารู้สึกแปลก ๆ นะ บางทีก็ทำตัวไม่ถูก บางทีก็อยากจะกลับไปอยู่บ้านตัวเอง แต่ก็ติดหลาย ๆ เรื่อง - ด้านการอบรมเลี้ยงดู การช่วยอบรมดูแลเลี้ยง ดูบุตรก็ขาดไป เขาเป็นคนที่รักลูกนะ อยากมีลูก เขา	เพศ หญิง อายุ ๕๒ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น ญาติ รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านที่อยู่อาศัย ภรรยาพักอาศัยอยู่บ้านของ เขา - ด้านการอบรมเลี้ยงดู เขาช่วยอบรมดูแลเลี้ยง ดูบุตร - ด้านการปกป้องความปลอดภัย เป็นผู้ดูแล ครอบครัว - ด้านการรับ ส่ง ช่วยในการรับส่งลูกไปโรงเรียน ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านที่อยู่อาศัย พักอาศัยอยู่บ้านของเขา เมื่อ เขาไม่อยู่ก็อาจจะรู้สึกไม่มั่นคงเพราะไม่ใช่บ้านของ ตนเอง - ด้านการอบรมเลี้ยงดู เห็นเขาช่วยอบรมดูแล เลี้ยงดูบุตร พอเขาไม่อยู่ก็ขาดคนช่วย

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
	ก็สอนลูกอยู่เนาะอะไรดีไม่ดี - ด้านการปกป้องความปลอดภัย ก็บางทีก็มีคนอื่นมาแซว ๆ บางทีก็รำคาญแต่ก็ไม่กล้าทำอะไรมาก และบางที่ต้องไปไหนมาไหนตอนกลางคืนก็ไม่ค่อยได้ไป - ด้านการรับ ส่ง ช่วยในการรับส่งลูกไปโรงเรียน	- ด้านการปกป้องความปลอดภัย ขาดผู้ดูแล - ด้านการรับ ส่ง ขาดคนช่วยในการรับส่งลูกไปโรงเรียน

รายที่ ๘. ชาย เลขทะเบียนฟื้นฟูฯ ๒๕๕๔/๑๓(ค) ๐๗๒

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
เพศชาย อายุ ๓๔ ปี สถานภาพสมรส โสด มีบุคคลที่อยู่ในความดูแล จำนวน ๒ ราย รูปแบบการดูแล / ช่วยเหลือครอบครัว ประกอบด้วย - ด้านการทำงาน ให้การช่วยงานที่บ้านค้าขาย ระยะเวลาในการฟื้นฟู ๖ เดือน ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวในระหว่างที่ถูกส่งเข้ารับการฟื้นฟู คือ มีช่วงที่บิดาป่วยก็จะมีคนช่วยกิจการที่บ้าน	เพศหญิง อายุ ๖๐ ปี สถานภาพสมรส อยู่กินร่วมกัน จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว ๔ ราย ความเกี่ยวข้องกับผู้เข้ารับการฟื้นฟู เป็น มารดา รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านการทำงาน เขาก็ช่วยทำงานขายของที่บ้านด้วย - ด้านการรักษา พยาบาล เขาก็เป็นคนเพื่อดูแลบิดาที่ป่วยด้วย - ด้านที่อยู่อาศัย เขาเป็นคนที่อยู่ดูแลบ้านแทน เนื่องจาก มารดามาเฝ้าบิดา ซึ่งป่วยอยู่โรงพยาบาล ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับผลกระทบ ดังนี้ - ด้านที่อยู่อาศัย เขาเป็นคนที่อยู่ดูแลบ้านแทนบิดา เนื่องจาก มารดามาเฝ้าบิดา ซึ่งป่วยอยู่โรงพยาบาล พอขาดเขาไป แม่ก็ต้องเที่ยว ไปกลับ ระหว่างบ้านกลับโรงพยาบาล - ด้านการรักษา พยาบาล เขาก็เป็นคนเพื่อดูแลบิดาที่ป่วยด้วย แม่ก็จะ เป็นกำลังหลักในการรักษาพยาบาล	เพศชาย อายุ ๓๒ ปี สถานภาพสมรส โสด ความเกี่ยวข้องกับผู้เข้ารับการฟื้นฟู เป็นญาติ รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านการดูแลรักษาพยาบาล เห็นเขาต้องคอยดูแลบิดา ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการรักษา พยาบาล เขาก็เป็นคนเพื่อดูแลบิดาที่ป่วยด้วย แม่ก็จะ เป็นกำลังหลักในการรักษาพยาบาล

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
	- ด้านการทำงาน เขาก็ช่วยทำงานขายของที่บ้านด้วย พอไม่มีเขาก็ลำบากขึ้น ไม่มีคนช่วยขายของ บางทีก็ต้องปิดร้านไปเลย	

รายชื่อ ๙. ชาย เลขทะเบียนฟื้นฟูฯ ๒๕๕๔/๑๓(ค) ๑๘๘

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
เพศชาย อายุ ๔๓ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน มีบุคคลที่อยู่ในความดูแล จำนวน ๑ ราย รูปแบบการดูแล / ช่วยเหลือครอบครัว ประกอบด้วย - ด้านการเงิน ได้ช่วยเหลือครอบครัวเรื่องเงิน ประมาณ ๕,๐๐๐ บาท/เดือน - ด้านการทำงาน ก็ช่วยภรรยาทำงานบ้าง - ด้านปกป้องความปลอดภัย ก็จะเป็นคนดูแล ปกป้องภรรยา - ด้านอื่น ๆ เป็นคนสร้างบ้าน ระยะเวลาในการฟื้นฟู ๕ เดือน ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวในระหว่างที่ถูก ส่งเข้ารับการฟื้นฟู คือ ขาดรายได้จนเดือดร้อน ขาดคนช่วยภรรยาทำงาน ขาดคนปกป้องความ ปลอดภัยภรรยา	เพศหญิง อายุ ๔๐ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว ๔ ราย ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น ภรรยา รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านการเงิน เขาช่วยครอบครัว ๕,๐๐๐ บาท / เดือน - ด้านที่อยู่อาศัย เขาเป็นคนช่วยภรรยาสร้าง บ้าน - ด้านการทำงาน เขาเป็นคนช่วยภรรยาทำงาน - ด้านปกป้องความปลอดภัย ช่วยปกป้องความ ปลอดภัยภรรยา ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการเงิน ขาดคนช่วยหารายได้จนเดือด ร้อนครอบครัว - ด้านที่อยู่อาศัย ก็ขาดคนช่วยภรรยาสร้างบ้าน เนื่องจากบ้านที่อาศัยอยู่นั้น อยู่ในช่วงของการ ก่อสร้าง พอขาดเขาก็ทำให้บ้านที่กำลังสร้างอยู่	เพศหญิง อายุ ๕๐ ปี สถานภาพสมรส โสด ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็นญาติ รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านการเงิน เห็นเขาช่วยส่งเสียครอบครัว - ด้านที่อยู่อาศัย เขาเป็นคนช่วยภรรยาสร้าง บ้าน - ด้านการทำงาน เป็นคนช่วยภรรยาทำงาน - ด้านปกป้องความปลอดภัย ช่วยปกป้องความ ปลอดภัยภรรยา ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการเงิน ขาดคนช่วยหารายได้จนเดือด ร้อนครอบครัว - ด้านที่อยู่อาศัย ก็ขาดคนช่วยภรรยาสร้างบ้าน

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
	ล่าช้า - ด้านการทำงาน ขาดคนช่วยทำงาน โดยเฉพาะคนงานที่จะช่วยสร้างบ้านรวมถึงงานอื่น ๆ - ด้านการปกป้องความปลอดภัย ขาดคนคอยดูแล เพราะที่บ้านนั้นอยู่ในช่วงของการสร้างบ้าน ไม่มีรั้วรอบขอบชิด จึงทำให้ไม่ค่อยมั่นใจ	- ด้านการทำงาน ขาดคนช่วยทำงาน - ด้านการปกป้องความปลอดภัย ไม่มีคนคอยช่วยเหลือดูแลด้านการปกป้องดูแล

รายที่ ๑๐. ชาย เลขทะเบียนฟื้นฟูฯ ๒๕๕๔/๑๓(ค) ๑๓๖

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
เพศชาย อายุ ๒๒ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน มีบุคคลที่อยู่ในความดูแล จำนวน ๑ ราย รูปแบบการดูแล / ช่วยเหลือครอบครัว ประกอบด้วย - ด้านการเงิน ได้ช่วยเหลือครอบครัวเรื่องเงิน ประมาณ ๕,๐๐๐ บาท/เดือน ระยะเวลาในการฟื้นฟู ๘ เดือน ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวในระหว่างที่ถูก ส่งเข้ารับการฟื้นฟู คือ บิดา มารดาเป็นห่วงและไม่ ค่อยสบายใจ นอกจากนี้ยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการ เดินทางมาเยี่ยม แต่อย่างไรก็ตาม การถูกจับและส่ง ตัวไปเข้าบำบัดก็ทำให้รู้จักตนเองมากขึ้น ซึ่งแต่เดิม คิดว่า การเข้าเสพติดไม่เป็นปัญหาอะไร ปัจจุบัน หลังพ้นการฟื้นฟูออกมาแล้วพยายามใช้ชีวิตด้วย ความรอบคอบ มีเป้าหมายชีวิต บรรยาภาภายใน ครอบครัวดีขึ้น เข้าใจกับแม่มากขึ้น	เพศหญิง อายุ ๓๑ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว ๕ ราย ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น ภรรยา รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านอื่น ๆ มีการดูแลเอาใจใส่ ถามไถ่ ห่วงใย ทุกวันจะโทรศัพท์คุยกัน และสุดสัปดาห์จะกลับมา ทุกครั้งเพราะเคยคุยกันไว้ไว้อย่างนั้น ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านอื่น ๆ ก็รู้สึกสบายใจที่เขาได้รับการบำบัด	เพศหญิง อายุ ๕๑ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น ญาติ รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านการเงิน เห็นเขาช่วยครอบครัว ๑,๐๐๐ บาท / เดือน ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการเงิน ขาดคนช่วยหารายได้จนเจือ ครอบครัว

รายที่ ๑๑. ชาย เลขทะเบียนพื้นฟูฯ ๒๕๕๔/๑๓(ค) ๑๒๗

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สมาชิกในครอบครัว	บุคคลภายนอก
เพศชาย อายุ ๔๐ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน มีบุคคลที่อยู่ในความดูแล จำนวน ๓ ราย รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัว ประกอบด้วย - ด้านการเงิน จะช่วยซื้อข้าวเข้าบ้าน - ด้านการงาน ทำงานช่างก่อสร้างได้ทุก ประเภท หลัก ๆ ทำงานแทนน้องชายที่เป็น ผู้รับเหมา - ระยะเวลาในการฟื้นฟู ๔ เดือน - ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวในระหว่างที่ถูก ส่งเข้ารับการฟื้นฟู คือ ภรรยาต้องทำงานและดูแล ลูกตามลำพังไม่มีคนช่วย	เพศหญิง อายุ ๓๖ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว ๔ ราย ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น ภรรยา รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านการเงิน เขาจะช่วยซื้ออาหารเข้าบ้าน ข้าวสาร อาหารแห้ง - ด้านการดูแลรักษาพยาบาล เขาเป็นคนพาไป ส่งโรงพยาบาลเวลาเจ็บป่วย - ด้านการงาน เขารับจ้างทำก่อสร้าง งานปูน ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการเงิน ต้องทำงานคนเดียว แบกรับภาระ ค่าใช้จ่ายในบ้าน ต้องหาเลี้ยงครอบครัว รายจ่าย เพิ่มขึ้นแต่รายรับน้อยลง	เพศชาย อายุ ๓๙ ปี สถานภาพสมรส อยู่กิน ร่วมกัน ความเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู เป็น ญาติ รูปแบบการเลี้ยงดู / ช่วยเหลือที่ผู้เข้ารับการ ฟื้นฟูกระทำ ประกอบด้วย - ด้านการเงิน เห็นเขาช่วยเหลือจนเจือ ครอบครัวด้วยการซื้อข้าวสาร อาหารแห้งเข้าบ้าน - ด้านการดูแลรักษาพยาบาล เห็นเขาเป็นคน พาคนในครอบครัวไปส่งโรงพยาบาลเมื่อเวลา เจ็บป่วย - ด้านการงาน เห็นเขาทำงานรับจ้างทำ ก่อสร้าง ในระหว่างที่เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวได้รับ ผลกระทบ ดังนี้ - ด้านการเงิน ก็เห็นภรรยาเขาต้องทำงานคน เดียวแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในบ้าน

๓.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)

คณะผู้ศึกษาได้นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๓ คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด จำนวน ๑๑ คน สมาชิกในครอบครัวของผู้นำครอบครัวดังกล่าวตามลำดับความใกล้ชิดกับผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ และสามารถให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจน ได้แก่ สามี/ภรรยา บุตรที่บรรลุนิติภาวะ บิดา มารดา หรือสมาชิกอื่นๆ โดยเลือกจากลำดับแรกก่อน หากไม่ได้จะเลือกในลำดับถัดไป ครอบครัวละ ๑ คน และบุคคลภายนอกที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ ครอบครัวละ ๑ คน มาดำเนินการวิเคราะห์เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งสามารถแสดงผลการศึกษาเป็นตารางจำนวนและร้อยละ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๓ แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	๑	๐๙.๐๙
สมรส	๐	๐
อยู่กินร่วมกัน	๑๐	๙๐.๙
หม้าย	๐	๐
หย่า	๐	๐

จากตารางที่ ๓ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสในลักษณะของการอยู่กินร่วมกัน คิดเป็น ร้อยละ ๙๐.๙

โดยผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นชาย มีอายุเฉลี่ย ๓๕.๑๘ ปี มีบุตรเฉลี่ย ๒ คน และระยะเวลาในการฟื้นฟูสมรรถภาพเฉลี่ย ๕.๓ เดือน

ตารางที่ ๔ แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด

รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการเงิน	๖	๕๔.๕
ด้านที่อยู่	๒	๑๘.๑๘
ด้านการอบรมเลี้ยงดู	๖	๕๔.๕
ด้านการรักษาพยาบาล	๐	๐
ด้านการทำงาน	๖	๕๔.๕
ด้านการปกป้องความปลอดภัย	๒	๑๘.๑๘
ด้านการรับส่ง	๕	๔๕.๔๕
อื่น ๆ	๑	๐๙.๐๙

จากตารางที่ ๔ พบว่า รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด ส่วนใหญ่เป็นเรื่อง การเงิน การอบรมเลี้ยงดูและการทำงาน คิดเป็น ร้อยละ ๕๔.๕

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกในครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๒	๑๘.๑๘
หญิง	๙	๘๑.๘
สถานภาพสมรส		
โสด	๑	๐๙.๐๙
สมรส	๐	๐
อยู่กินร่วมกัน	๑๐	๙๐.๙
หม้าย	๐	๐
หย่า	๐	๐

จากตารางที่ ๕ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกในครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ ๘๑.๘ และมีสถานภาพสมรสในลักษณะของการอยู่กินร่วมกัน คิดเป็น ร้อยละ ๙๐.๙

โดยผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย ๓๔.๗๒ ปี

ตารางที่ ๖ แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวก่อนถูกจับตามกฎหมายบังคับบำบัด ที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวให้ข้อมูล

รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการเงิน	๕	๔๕.๔๕
ด้านที่อยู่	๔	๓๖.๓๖
ด้านอบรมเลี้ยงดู	๓	๒๗.๒๗
ด้านการรักษาพยาบาล	๒	๑๘.๑๘
ด้านการทำงาน	๘	๗๒.๗๒
ด้านการปกป้องความปลอดภัย	๔	๓๖.๓๖
ด้านการรับส่ง	๓	๒๗.๒๗
อื่น ๆ	๑	๐๙.๐๙

จากตารางที่ ๖ พบว่า รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวก่อนถูกจับตามกฎหมายบังคับบำบัด ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการทำงานคิดเป็น ร้อยละ ๗๒.๗๒

ตารางที่ ๗ แสดงจำนวนและร้อยละของผลกระทบที่ครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวได้รับในระหว่างที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวให้ข้อมูล

ผลกระทบที่ได้รับ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการเงิน	๕	๔๕.๔๕
ด้านที่อยู่	๔	๓๖.๓๖
ด้านอบรมเลี้ยงดู	๔	๓๖.๓๖
ด้านการรักษาพยาบาล	๑	๐๙.๐๙
ด้านการทำงาน	๕	๔๕.๔๕
ด้านการปกป้องความปลอดภัย	๔	๓๖.๓๖
ด้านการรับส่ง	๔	๓๖.๓๖
อื่น ๆ	๓	๒๗.๒๗

จากตารางที่ ๗ พบว่า ผลกระทบที่ครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวได้รับในระหว่างที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวให้ข้อมูล ส่วนใหญ่คือ ด้านการเงิน และด้านการทำงาน คิดเป็น ร้อยละ ๔๕.๔๕

ตารางที่ ๘ แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชน/ผู้ใกล้ชิด/บุคคลภายนอก ที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดได้

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๒	๑๘.๑๘
หญิง	๙	๘๑.๘๑
สถานภาพสมรส		
โสด	๑	๑๘.๑๘
สมรส	๐	๐
อยู่กินร่วมกัน	๗	๖๓.๖๓
หม้าย	๐	๐
หย่า	๑	๑๘.๑๘

จากตารางที่ ๘ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชน/ผู้ใกล้ชิด/บุคคลภายนอก ที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดได้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ ๘๑.๘๑ และมีสถานภาพสมรสในลักษณะของการอยู่กินร่วมกัน คิดเป็น ร้อยละ ๖๓.๖๓

โดยผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย ๔๒.๓๖ ปี

ตารางที่ ๙ แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวก่อนถูกจับตามกฎหมายบังคับบำบัด ที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้นำชุมชน/ผู้ใกล้ชิด/บุคคลภายนอก สะท้อนให้เห็น

รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการเงิน	๖	๕๔.๕๔
ด้านที่อยู่	๓	๒๗.๒๗
ด้านอบรมเลี้ยงดู	๓	๒๗.๒๗
ด้านการรักษาพยาบาล	๒	๑๘.๑๘
ด้านการทำงาน	๖	๕๔.๕๔
ด้านการปกป้องความปลอดภัย	๓	๒๗.๒๗
ด้านการรับส่ง	๓	๒๗.๒๗
อื่น ๆ	๐	๐

จากตารางที่ ๙ พบว่า รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวก่อนถูกจับตามกฎหมายบังคับบำบัด ที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้นำชุมชน/ผู้ใกล้ชิด/บุคคลภายนอก สะท้อนให้เห็น ส่วนใหญ่เป็นด้านการเงิน และด้านการทำงาน คิดเป็น ร้อยละ ๕๔.๕๔

ตารางที่ ๑๐ แสดงจำนวนและร้อยละของผลกระทบที่ครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวได้รับในระหว่างที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ที่สะท้อนให้เห็นโดยผู้นำชุมชน/ผู้ใกล้ชิด/บุคคลภายนอก

ผลกระทบที่ได้รับ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการเงิน	๕	๔๕.๔๕
ด้านที่อยู่	๓	๒๗.๒๗
ด้านอบรมเลี้ยงดู	๒	๑๘.๑๘
ด้านการรักษาพยาบาล	๑	๑๘.๑๘
ด้านการทำงาน	๔	๓๖.๓๖
ด้านการปกป้องความปลอดภัย	๓	๒๗.๒๗
ด้านการรับส่ง	๕	๔๕.๔๕
อื่น ๆ	๑	๑๘.๑๘

จากตารางที่ ๑๐ พบว่า ผลกระทบที่ครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวได้รับในระหว่างที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ที่สะท้อนให้เห็นโดยผู้นำชุมชน/ผู้ใกล้ชิด/บุคคลภายนอก คือ ด้านการเงิน และด้านการรับส่ง คิดเป็น ร้อยละ ๔๕.๔๕

บทที่ ๔

สรุปและข้อเสนอแนะ

๔.๑ สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ผลกระทบต่อการครอบครัวยุคใหม่ที่ผู้ปกครองถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด” มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อศึกษาผลกระทบของครอบครัวที่ผู้ปกครองถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด รวมทั้งเพื่อศึกษาและหาแนวทางในการให้การช่วยเหลือหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอันเนื่องมาจากการบังคับใช้กฎหมายของรัฐ ตลอดจนเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องในการให้การช่วยเหลือหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

การศึกษาครั้งนี้ คณะผู้ศึกษากำหนดขอบเขตของการศึกษาโดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่ผู้ปกครองถูกจับกุมและส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด ซึ่งผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมาแล้ว จำนวน ๒๘๓ ครอบครัว กลุ่มตัวอย่างของครอบครัวที่จะทำการศึกษา คณะผู้ศึกษาคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เฉพาะครอบครัวที่ผู้ปกครองถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จำนวน ๑๑ ครอบครัว โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครอบครัวละ ๓ ตัวอย่าง ได้แก่ ๑) ผู้นำครอบครัวที่ถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ๒) สมาชิกในครอบครัวตามลำดับความใกล้ชิดกับผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและสามารถให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจน ได้แก่ สามี/ภรรยา บุตรที่บรรลุนิติภาวะ บิดา มารดา หรือสมาชิกอื่นๆ โดยเลือกจากลำดับแรกก่อน หากไม่ได้จะเลือกในลำดับถัดไป และ ๓) บุคคลภายนอกที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนบ้าน หรืออาสาสมัครคุมประพฤติ เป็นต้น รวมกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น ๓๓ ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๓ แบบ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้นำครอบครัวที่ถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด แบบสัมภาษณ์สมาชิกในครอบครัวตามลำดับความใกล้ชิดกับผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพและสามารถให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจน และแบบสัมภาษณ์บุคคลภายนอกที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นได้

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสในลักษณะของการอยู่กินร่วมกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นชายทั้งหมด มีอายุเฉลี่ย ๓๕.๑๘ ปี มีบุตรเฉลี่ย ๒ คน และระยะเวลาในการฟื้นฟูสมรรถภาพเฉลี่ย ๕.๓ เดือน รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างนี้ ส่วนใหญ่เป็นเรื่อง การเงิน การอบรมเลี้ยงดูและการทำงาน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกในครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด

ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีสถานภาพสมรสในลักษณะของการอยู่กินร่วมกัน มีอายุเฉลี่ย ๓๔.๗๒ ปี รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัว ก่อนถูกจับตามกฎหมายบังคับบำบัด ที่กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการทำงาน สำหรับในเรื่องผลกระทบที่ครอบครัวได้รับในระหว่างที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ส่วนใหญ่ คือ **ด้านการเงิน และด้านการทำงาน**

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น**ผู้นำชุมชน/ผู้ใกล้ชิด/บุคคลภายนอก** ที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดได้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีสถานภาพสมรสในลักษณะของการอยู่กินร่วมกัน มีอายุเฉลี่ย ๔๒.๓๖ ปี รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวก่อนถูกจับตามกฎหมายบังคับบำบัด ที่กลุ่มตัวอย่างสะท้อนให้เห็น ส่วนใหญ่เป็นด้านการเงิน และด้านการทำงาน ส่วนในเรื่องผลกระทบที่ได้รับในระหว่างที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ส่วนใหญ่ คือ **ด้านการเงิน และด้านการรับส่ง**

๔.๒ ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาของคณะผู้ศึกษาจะเห็นว่า ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดมีรูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวส่วนใหญ่จะเป็นเรื่อง การเงิน การอบรมเลี้ยงดูและการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวในระหว่างที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เป็นการให้ข้อมูลโดยสมาชิกในครอบครัวว่า ส่วนใหญ่จะได้รับผลกระทบทางการเงินและด้านการทำงาน และสอดคล้องใกล้เคียงกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวในระหว่างที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เป็นการสะท้อนโดยผู้นำชุมชน/ผู้ใกล้ชิด/บุคคลภายนอกว่า ส่วนใหญ่จะพบว่าผลกระทบต่อครอบครัวในด้านการเงิน และด้านการรับส่ง

แม้ว่าผลกระทบต่อครอบครัวจากการศึกษาดังกล่าวจะมีความแตกต่างกับบ้างเล็กน้อย แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า ผลกระทบด้านการเงินและด้านการทำงานทั้งสองส่วนนี้เป็นผลกระทบหลักที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดหรือตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นอย่างมาก ผลกระทบทั้งสองด้านดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาในการดำรงชีวิตของบุคคลในครอบครัวเป็นลูกโซ่ตามมาอย่างมากมายหลายประการ กล่าวคือ

ด้านการเงิน บุคคลในครอบครัวหรือภรรยาไม่มีเงินส่งเสียลูกให้เรียนหนังสือ ภรรยาต้องเลี้ยงลูกคนเดียว เกิดความยากลำบากในการดำรงชีพ เรื่องปากท้อง ความเป็นอยู่ แต่ละบุคคลในครอบครัวต้องพยายามดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด และอาจจะหาโอกาสที่จะตัดสินใจกระทำการในทางที่ไม่เหมาะสมหรือผิดกฎหมาย ดังเช่นจากการสัมภาษณ์ มีครอบครัวหนึ่งที่ภรรยาต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดด้วยการเป็นผู้จำหน่ายยาเสพติดและถูกจับกุมดำเนินคดีในที่สุด หรือบางครอบครัวอาจจะไปกู้เงินซึ่งอาจเป็นการกู้หนี้ยืมสินหรือในระบบมาเพื่อใช้จ่ายในการดำรงชีวิต บางครอบครัวเกิดพฤติกรรมการโกงเจ้าหนี้ เช่น มีภาระที่จะต้องผ่อนส่งค่าเช่าซื้อรถจักรยานยนต์แต่ไม่ยอมผ่อนส่ง เป็นต้น

ด้านการทำงาน บุคคลในครอบครัวที่จะต้องออกไปทำงานเพื่อหารายได้เพิ่มขึ้นเนื่องจากขาดผู้นำครอบครัวในการประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว ภรรยาต้องเลี้ยงดูบุตรตามลำพัง เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภรรยาที่จะต้องแบกรับภาระทางเศรษฐกิจ และผู้หญิงหลายคนจากเดิมที่ไม่เคยทำงานก็ต้องทำงาน จึงทำให้เกิดความยากลำบากในการดำเนินชีวิต ต้องมาเริ่มทำงานและเลี้ยงดูบุตรไปพร้อมๆ กัน

สอดคล้องกับกรณีศึกษาหลายกรณีศึกษาที่คณะผู้ศึกษาได้ทำการศึกษามาก่อนหน้านี้ เช่น กรณีของครอบครัวผู้ต้องขังที่ได้รับผลกระทบอย่างมากจากการต้องโทษของบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้เป็นภรรยาของผู้ต้องขังต้องกลายเป็นผู้รับภาระและรับผิดชอบหลักของครอบครัวในการแสวงหารายได้เพื่อทดแทนส่วนของสามีที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ หรือบางกรณี ครอบครัวไม่มีเงินส่งเสียลูกให้เรียนหนังสือ ซึ่งส่วนใหญ่ภรรยาต้องแบกรับภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นต้น

คณะผู้ศึกษามีความเห็นว่าการกระทำเหล่านี้ยังไม่ได้รับการดูแลหรือให้ความสนใจจากรัฐหน่วยงาน องค์กร สังคม หรือในแง่มุมมองของกฎหมายเท่าที่ควร แม้ว่าบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ จะบัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง” ซึ่งหมายถึง คุณค่าของบุคคลในสังคมทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับความเป็นมนุษย์ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายหรือมาตรการที่จะมารองรับผลกระทบเหล่านี้โดยตรง

นอกจากผลกระทบด้านการเงินและด้านการทำงาน ซึ่งเป็นผลกระทบด้านหลักที่มีต่อครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับ บำบัดได้รับเป็นส่วนใหญ่แล้ว คณะผู้ศึกษายังเห็นว่า ยังมีผลกระทบต่อครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดในด้านอื่นๆ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่เป็นผลกระทบลำดับรองลงมาอีกหลายประการ ได้แก่

ด้านที่อยู่อาศัย บางรายไม่มีบ้านเป็นของตนเอง ต้องอาศัยบ้านของบิดาอยู่อาศัยและนำภรรยาเข้ามาอยู่ด้วยพร้อมทั้งลูกเลี้ยง เมื่อต้องเข้ารับการฟื้นฟูฯ ก็เกิดปัญหากับภรรยาและลูกเลี้ยง หรือบางรายก็อยากกลับไปอยู่บ้านตัวเอง บางครอบครัวอยู่ระหว่างการก่อสร้างบ้าน ทำให้ขาดคนช่วยสร้างบ้านส่งผลให้บ้านที่กำลังสร้างอยู่ล่าช้า บางครอบครัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ เป็นคนที่อยู่ดูแลบ้านแทนบิดา เมื่อบิดาป่วยมารดาต้องไปเฝ้าบิดาที่โรงพยาบาล ทำให้มารดาต้องเที่ยวไปเที่ยวกลับเพื่อดูแลบ้าน

ด้านการอบรมเลี้ยงดู ทำให้ขาดผู้อบรมดูแลบุตร โดยเฉพาะในช่วงที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ไม่เสพยาเสพติด ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ จะเป็นกำลังหลักในการช่วยเลี้ยงดูบุตร ทำให้ภรรยาจะต้องเป็นผู้ทำหน้าที่รับภาระในการเลี้ยงดูบุตรที่ยังเล็กเพียงลำพัง

ด้านการรักษาพยาบาล ขาดผู้ทำหน้าที่ในการดูแลบุคคลในครอบครัวเมื่อบุคคลในครอบครัวเกิดการเจ็บป่วย คนที่ดูแลบิดาที่ป่วยด้วย

ด้านการปกป้องความปลอดภัย ครอบครัวขาดผู้ที่ทำหน้าที่ในการดูแล โดยเฉพาะในครอบครัวที่อยู่ในช่วงของการสร้างบ้าน ไม่มีรั้วรอบขอบชิด จึงทำให้ไม่ค่อยมั่นใจในความปลอดภัย หรือบางครอบครัว ภรรยาถูกผู้อื่นแกล้งพูดล้อก็ไม่กล้าทำอะไร และจะไปไหนมาไหนตอนกลางคืนก็ไม่ค่อยได้ไป บางรายถึงกับอยากจะหาซื้อปืนมาไว้ใช้ป้องกันตัว

ด้านการรับส่ง หลายครอบครัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ จะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการรับส่งบุคคลในครอบครัวเมื่อจะต้องเดินทางไปทำกิจนอกบ้าน ผลจากการที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ไม่อยู่ก็คือ บุคคลในครอบครัวต้องอาศัยรถรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ ภรรยาต้องเป็นผู้รับส่งลูกไปโรงเรียนหรือต้องหาคนไปรับ-ส่งแทน หรือต้องจ้างรถรับ-ส่ง ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

ด้านอื่นๆ หลายครอบครัวรู้สึกสบายใจที่ผู้นำครอบครัวได้รับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติด แต่ก็ยังมีภรรยาบางคนให้ข้อมูลว่าขาดที่ปรึกษาเวลาที่มีปัญหา บางรายเกิดความรู้สึกเหงาๆ ต้องการที่ปรึกษา ต้องการคนให้กำลังใจ บางครอบครัวลูกจะถามว่าพ่อไปไหน ทำให้บางครั้งภรรยาต้องกล่าวโกหกกับลูก

นอกจากนี้ คณะผู้ศึกษาเห็นว่ายังมีผลกระทบด้านอื่นๆ เพิ่มเติม ได้แก่

ด้านสัมพันธภาพ ทำให้เกิดการสูญเสียสัมพันธภาพความเป็นครอบครัว การพลัดพรากจากกันของบุคคลอันเป็นที่รัก ระยะเวลาที่บุคคลในครอบครัวอยู่ด้วยกันน้อยลง บุตรเจริญเติบโตมาด้วยความว้าเหว ขาดความอบอุ่น ขาดการพัฒนาตามช่วงอายุของเด็ก และภรรยาบางรายอาจไปมีสามีใหม่

ด้านสภาวะความทุกข์ยากทางจิตใจ บุคคลในครอบครัวเกิดความเครียด ความวิตกกังวล ในบางครอบครัวเมื่อผู้นำครอบครัวออกมาจากศูนย์/สถานบำบัด ก็มักจะมีอาการหวาดระแวง กลัวที่จะต้องถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมอีก โดยเฉพาะในช่วงที่ “เร่งทำผลงาน” ก็ต้องพยายามหลบหนีหรือออกห่างจากสังคม ซึ่งทำให้ครอบครัวเกิดความรู้สึกสูญเสียอย่างไม่จบไม่สิ้น

ด้านการถูกสังคมประณาม ครอบครัวของผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพแล้ว สังคมมักจะไม่นิยมนับและมักถูกตราหน้าจากสังคมว่าเป็น “ครอบครัวของขี้ยา” หรือ “ลูกขี้ยา” ทำให้เกิดความอึดอัดจากท่าทีของคนในสังคมที่ตัวเองอยู่

จากการศึกษาผลกระทบต่อครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดดังได้กล่าวมาแล้ว คณะผู้ศึกษาได้ร่วมกันศึกษาและหาแนวทางในการให้การช่วยเหลือหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอันเนื่องมาจากการบังคับใช้กฎหมายของรัฐ รวมทั้งพิจารณาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องในการให้การช่วยเหลือหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คณะผู้ศึกษาเห็นว่า รัฐบาลควรมีนโยบายที่จะเข้ามาดูแลในเรื่องผลกระทบของครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัดอย่างจริงจัง โดยไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงถึงเรื่องศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ไม่มองว่าเขาเหล่านี้เป็นอาชญากร และเห็นว่าเขาเป็นผู้ป่วยตามเจตนารมณ์ที่มีการตรากฎหมายบังคับบำบัดขึ้นใช้ ในขณะที่ครอบครัวของเขาก็ต้องได้รับผลกระทบที่น้อยที่สุดเท่าที่ภาครัฐและภาคสังคมจะเข้าไปหยาบย่นความช่วยเหลือได้ในฐานะที่พวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยคณะผู้ศึกษาเห็นว่า ในเชิงของนโยบาย ควรมีการดำเนินการดังนี้

๔.๒.๑.๑ ด้านการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๑) ปรับปรุงพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการนำผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดไปทำงานหรือสามารถออกไปประกอบอาชีพภายนอกศูนย์หรือสถานที่ฟื้นฟูสมรรถภาพในระหว่างที่อยู่รับการฟื้นฟูสมรรถภาพได้ โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดผลกระทบทางการเงินของครอบครัว

(๒) เพิ่มมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้มีหน่วยงานหรือตั้งหน่วยงานเข้ามารองรับแรงงานของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระหว่างที่อยู่รับการฟื้นฟู เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้เช่นเดียวกับ (๑)

๔.๒.๑.๒ ด้านการนำชุมชน/สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๑) กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยกำหนดเป็นกิจกรรม/โครงการประจำที่จะช่วยลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดังกล่าวในชุมชนของตนเอง

(๒) สนับสนุนให้ภาคประชาสังคมในชุมชนเข้ามามีส่วนในการลดผลกระทบ

(๒.๑) ในระหว่างที่ผู้นำครอบครัวถูกจับและนำตัวไปเข้ารับการบำบัดตามกฎหมาย ภาครัฐต้องสนับสนุนให้ชุมชนที่มีกิจกรรมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือที่เรียกว่า โอท็อป (OTOP) ซึ่งเป็นโครงการกระตุ้นธุรกิจประกอบการท้องถิ่น รับบุคคลในครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมาเข้าร่วมกิจกรรม

(๒.๒) รณรงค์หรือประชาสัมพันธ์ให้สังคมยอมรับในปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้สังคมพร้อมที่จะให้อภัยและโอบอุ้มให้การช่วยเหลือโดยไม่มองว่าเป็นปัญหาของครอบครัวหรือของบุคคลเหล่านี้ แต่เป็นปัญหาของสังคมที่ทุกคนทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามาช่วยกันแก้ไข

(๒.๓) ส่งเสริมให้โครงการหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อการพัฒนาและเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืนตามรอยพระยุคลบาท อันเกิดจากการพระราชทรัพย์พระราชทานที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้พระราชทานให้กับราษฎรที่ทำหน้าที่ป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน และเพื่อเป็นการถวายความจงรักภักดีแต่สถาบันพระมหากษัตริย์ เข้ามามีส่วนร่วมในการลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๓) สนับสนุนให้หน่วยงานในภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนในการลดผลกระทบ

(๓.๑) ให้กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ซึ่งมีภารกิจที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีงานทำและคุ้มครองคนหางาน มีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมด้านการจัดหางาน การให้คำปรึกษา การ

ส่งเสริมและให้บริการแนะแนวอาชีพตามแนวทางให้แกผู้ที่พ้นการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นการเฉพาะ

(๓.๒) ให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน ซึ่งมีภารกิจด้านการฝึกอบรมฝีมือแรงงาน และด้านมาตรฐานฝีมือแรงงาน เข้ามามีบทบาทในการฝึกเตรียมเข้าทำงาน การฝึกยกระดับฝีมือ การฝึกอาชีพเสริม การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน การทดสอบฝีมือคนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศ ตลอดจนการแข่งขันฝีมือแรงงานให้แก่ผู้ที่พ้นการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับ (๓.๑)

(๓.๓) ให้กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ให้ครอบคลุมถึงการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรในชุมชน เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การจัดการความรู้ การอาชีพ และการออมให้แก่ผู้พ้นการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๓.๔) ให้การเคหะแห่งชาติ เพิ่มเติมวัตถุประสงค์ของการเคหะแห่งชาติ ให้ครอบคลุมถึงเรื่องการจัดให้มีเคหะเพื่อให้ครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่มีความเดือดร้อนได้มีที่อยู่อาศัยเป็นการเฉพาะ

(๓.๕) ให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ซึ่งมีภารกิจหลักด้านการจัดการศึกษาพื้นฐาน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลบุคคลในครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๓.๖) ให้กรมประชาสัมพันธ์ เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและเผยแพร่ข่าวสาร เพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนทั่วไปด้วยกันถึงปัญหาและผลกระทบของครอบครัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เพื่อให้ทุกคนไม่มองว่าเขาเหล่านี้เป็นอาชญากรและเห็นว่าเขาเป็นผู้ป่วยตามเจตนาธรรมณ์ที่มีการตรากฎหมายบังคับบำบัดและพร้อมที่จะเข้าไปหยิบบั่นความช่วยเหลือได้ในฐานะที่พวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

(๓.๗) กำหนดให้มีมาตรการในการลดหย่อนภาษีให้กับภาคเอกชน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งการช่วยเหลือสงเคราะห์และการรับเข้าทำงานเช่นในต่างประเทศ

๔.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

๔.๒.๒.๑ ในระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์หรือสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ควรดำเนินการ ดังนี้

(๑) ปรับปรุงตารางการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยกำหนดให้มีการฝึกงานมากยิ่งขึ้น

(๒) ติดต่อโรงงานหรือผู้ประกอบการเพื่อนำวัตถุดิบเข้ามาผลิตเป็นสินค้าและจ่ายค่าแรงให้กับผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพและมีรายได้ส่งไปจุนเจือครอบครัว

(๓) จัดกิจกรรมระหว่างครอบครัว เพื่อช่วยเหลือกันและกัน ให้ทุกคนได้ทราบปัญหาของกันและกัน พร้อมทั้งสร้างความรู้สึกรักอยากช่วยเหลือกัน

๔.๒.๒.๒ หลังพ้นการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดออกไปแล้ว ศูนย์หรือสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดควรดำเนินการ ดังนี้

(๑) จัดให้มีเจ้าหน้าที่รับให้คำปรึกษาและช่วยเหลือแก่ครอบครัวที่เดือดร้อน

(๒) จัดหาทุนเพื่ออุดหนุนครอบครัว หรือเงินสำหรับค่าเล่าเรียน หรือให้กู้โดยมี/ไม่มีหลักประกันตามความจำเป็นและเดือดร้อน

(๓) ให้บริการจัดเส้นทางรถรับส่งสำหรับครอบครัวที่จะเดินทางไปมาเยี่ยมผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดฟรี เดือนละครั้ง

(๔) ประสานงานกับสถานสงเคราะห์เลี้ยงเด็กในเวลากลางวันให้ครอบครัวที่เดือดร้อนรวมถึงบ้านพักพิงสำหรับครอบครัวเดือดร้อนเนื่องจากไม่มีบ้านเป็นของตนเอง

บรรณานุกรม

- ฉนิศา งานสกริ. ครอบครัวผู้ต้องขัง : เหยื่อที่มองไม่เห็นในสังคม, ๒๕๕๐.
- สมชาย หอมลออ. ปัญหาการพิจารณาค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา, ๒๕๕๔.
- สารภี พลศักดิ์. ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว (ใบความรู้ : กลุ่มสาระการเรียนรู้
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี รหัส ง ๓๑๑๑)
- สมเกียรติ วรรณศิริวิไล, สุวิทย์ อินทอง. ปัจจัยการค้าและการลำเลียงยาเสพติดในกลุ่มชาวไทยภูเขา
เผ่าม้ง และลีซอ, ๒๕๔๖.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. สาเหตุและปัญหาของเด็กและเยาวชน, ๒๕๔๘
- เพลินใจ แท้เกษม, วริศรา ศิริสุทธิเดชา, และ รติรส อรุณคง. ผู้ต้องขังกับการใช้ชีวิตตามแนวทาง
เศรษฐกิจพอเพียง, ๒๕๕๐.
- กรมคุมประพฤติ. ผลการดำเนินงานฯ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔.
- กรมคุมประพฤติ. รวมกฎหมาย เอกสารเผยแพร่ หมายเลข ๑/๒๕๔๖. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว. ๒๕๔๖.
- กรมคุมประพฤติ. คู่มือการปฏิบัติงานของคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เอกสาร
เผยแพร่ หมายเลข ๒/๒๕๔๖. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. ๒๕๔๖.
- ระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดว่าด้วยการตรวจพิสูจน์ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา
เสพติด การควบคุมตัวและการปฏิบัติต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์และผู้เข้ารับการฟื้นฟู
สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๖ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๗
- ระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดว่าด้วยการตรวจพิสูจน์ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา
เสพติด การควบคุมตัวและการปฏิบัติต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์และผู้เข้ารับการฟื้นฟู
สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๖ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๔๘
- ประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง จัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟู
สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๕
- ประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง กำหนดสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตาม
พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๕
- กรมราชทัณฑ์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านอาชญาวิทยา. ระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังของผู้ต้องขัง
ระหว่างพิจารณาคดี และผลกระทบระหว่างถูกคุมขังจากเรือนจำ/ทัณฑสถาน, ๒๕๔๗
- เสวนา๑๐๐ ปีสตรีสากล : ชะตากรรมอันโดดเดี่ยวของผู้หญิงชายแดนใต้, มีนาคม ๒๕๕๔

ภาคผนวก

ศูนย์/สถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ตามประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง จัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๕
และประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง กำหนดสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๕ ในปัจจุบัน

๑. ศูนย์หรือสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยวิธีการแบบจำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด ตามมาตรา ๒๓ วรรคสาม (๑)

๑.๑ สังกัดกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่

ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) จังหวัดปทุมธานี

๑.๒ สังกัดกองทัพอากาศ จำนวน ๑๓ แห่ง ได้แก่

๑) ศูนย์ฟื้นฟูฯ บน. ๕๖ พล.บ. ๔ บยอ. จังหวัดสงขลา

๒) ศูนย์ฟื้นฟูฯ โรงเรียนการบิน บยอ. จังหวัดนครปฐม

๓) ศูนย์ฟื้นฟูฯ กองทัพอากาศทุ่งสีกัน กรุงเทพมหานคร

๔) ศูนย์ฟื้นฟูฯ กองบิน ๔๖ กองบินที่ ๓ จังหวัดพิษณุโลก

๕) ศูนย์ฟื้นฟูฯ อาคาร ๕๐๑๗ (AIR HOUSE) กรุงเทพมหานคร

๖) ศูนย์ฟื้นฟูฯ บน. ๕๓ พล. บ. ๔ บยอ. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๗) ศูนย์ฟื้นฟูฯ บน. ๒๑ พล. บ. ๒ บยอ. จังหวัดอุบลราชธานี

๘) ศูนย์ฟื้นฟูฯ บน. ๔ พล. บ. ๓ บยอ. จังหวัดนครสวรรค์

๙) ศูนย์ฟื้นฟูฯ บน. ๔๑ พล. บ. ๓ บยอ. จังหวัดเชียงใหม่

๑๐) ศูนย์ฟื้นฟูฯ บน. ๒ พล. บ. ๑ บยอ. จังหวัดลพบุรี

๑๑) ศูนย์ฟื้นฟูฯ บน. ๑ พล. บ. ๒ บยอ. จังหวัดนครราชสีมา

๑๒) ศูนย์ฟื้นฟูฯ บน. ๒๓ พล. บ. ๒ บยอ. จังหวัดอุดรธานี

๑๓) ศูนย์ฟื้นฟูฯ บน. ๗ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑.๓ สังกัดกองทัพบก จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่

เรือนจำ ฐานทัพอากาศหีบ จังหวัดชลบุรี

๑.๔ สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่

ศูนย์ชุมชนบำบัดคลองไผ่ จังหวัดนครราชสีมา

๒. สถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยวิธีการแบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด ตามมาตรา ๒๓ วรรคสาม (๒)

๒.๑ สังกัดกองทัพบก จำนวน ๓๓ แห่ง ได้แก่

๑) ศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร จังหวัดสระบุรี

๒) กรมทหารพรานที่๒๖ ค่ายปึกธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

๓) ค่ายฝึกรบพิเศษปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา (หญิง)

๔) กองร้อยฝึกรบพิเศษที่ ๒ จังหวัดสกลนคร

๕) กองพันสัตว์ต่าง กรมการสัตว์ทหารบก จังหวัดเชียงใหม่

๖) กองพลทหารราบที่ ๙ (ค่ายสุรสีห์) จังหวัดกาญจนบุรี

- ๓) ศูนย์การทหารราบ(ค่ายชนะรัชต์) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 - ๔) จังหวัดทหารบกน่าน (ค่ายสุริยพงษ์) จังหวัดน่าน
 - ๕) ค่ายจักรพงษ์ จังหวัดปราจีนบุรี (เก่า)
 - ๑๐) ค่ายไพร่ระยอเดช จังหวัดสระแก้ว
 - ๑๑) ค่ายสมเด็จพระนังเกล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
 - ๑๒) จังหวัดทหารบก (ค่ายวชิรปราการ) จังหวัดตาก
 - ๑๓) กองพลทหารราบที่ ๕ (ค่ายเทพสตรีศรีสุนทร) จังหวัดนครศรีธรรมราช
 - ๑๔) กรมทหารราบที่ ๑๖ ค่ายบดินเดชา จังหวัดยโสธร
 - ๑๕) กรมทหารม้าที่ ๔ รักษาพระองค์ จังหวัดสระบุรี
 - ๑๖) กรมทหารม้าที่ ๕ รักษาพระองค์ จังหวัดสระบุรี (ม.พัน๒๓)
 - ๑๗) ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารสื่อสารที่ ๑ รักษาพระองค์ เขตยานนาวา กรุงเทพฯ
 - ๑๘) ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ ๕ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ
 - ๑๙) ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ ๗ เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ
 - ๒๐) ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ จังหวัดปราจีนบุรี
 - ๒๑) ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๒ รักษาพระองค์ จังหวัดปราจีนบุรี
 - ๒๒) ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กรมทหารม้าที่ ๒ กองพลทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ค่ายพรหมโยธี จังหวัดปราจีนบุรี
 - ๒๓) ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กรมทหารม้าที่ ๓๐ กองพลทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ค่ายพรหมโยธี จังหวัดปราจีนบุรี
 - ๒๔) ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง จังหวัดทหารบกสระแก้ว ค่ายสุรสิงหนาท จังหวัดสระแก้ว
 - ๒๕) ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารราบที่ ๓ กรมทหารราบที่๑๒ รักษาพระองค์ ค่ายสุรสิงหนาท จังหวัดสระแก้ว
 - ๒๖) ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพลพัฒนาที่ ๑ ค่ายสุริยวงค์ จังหวัดราชบุรี
 - ๒๗) ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารช่างเครื่องมือพิเศษ ค่ายบุรฉัตร จังหวัดราชบุรี
 - ๒๘) ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองร้อยฝึกรบพิเศษที่ ๑ ค่ายฝึกรบพิเศษแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
 - ๒๙) ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กรมทหารสื่อสารที่ ๑ ค่ายกำแพงเพชรอัครโยธิน จังหวัดสมุทรสาคร
 - ๓๐) กรมทหารม้าที่ ๕ รักษาพระองค์ (กองร้อยกองบัญชาการ กรมทหารม้าที่ ๕ รักษาพระองค์)จังหวัดสระบุรี
 - ๓๑) กองพันทหารราบที่ ๒ กรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ (ค่ายจักรพงษ์) จังหวัดปราจีนบุรี
 - ๓๒) ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพลพัฒนาที่ ๔ (ค่ายรัตนพล)จังหวัดสงขลา
 - ๓๓) ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง กองพันทหารม้าที่ ๑๒ ค่ายพระยาไชยบูรณ์ จังหวัดแพร่
- ๒.๒ สังกัดกองทัพอากาศ จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่
- ๑) โรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองกองทัพอากาศ ๑
 - ๒) โรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองกองทัพอากาศ ๒
 - ๓) โรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองกองทัพอากาศ ๓
- ๒.๓ สังกัดกองบัญชาการกองทัพบก จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่
- ๑) หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๕๑ จังหวัดอำนาจเจริญ

- ๒) หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๕๓ จังหวัดศรีสะเกษ
- ๓) หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๕๕ จังหวัดชัยภูมิ (ภูเขียว)
- ๒.๔ สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่
 - ๑) ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค ๑ จังหวัดสระบุรี
 - ๒) หน่วยปฏิบัติการพิเศษตำรวจภูธร จังหวัดเชียงราย
- ๒.๕ สังกัดกรมการปกครอง จำนวน ๑๐ แห่ง ได้แก่
 - ๑) กองร้อยอาสารักษาดินแดน จังหวัดพะเยา
 - ๒) กองร้อยอาสารักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก
 - ๓) กองร้อยอาสารักษาดินแดน จังหวัดบุรีรัมย์
 - ๔) กองร้อยอาสารักษาดินแดน จังหวัดนครศรีธรรมราช
 - ๕) กองร้อยอาสารักษาดินแดน จังหวัดหนองคาย
 - ๖) กองร้อยอาสารักษาดินแดน จังหวัดเลย
 - ๗) กองร้อยอาสารักษาดินแดน จังหวัดกาฬสินธุ์
 - ๘) กองร้อยอาสารักษาดินแดนส่วนแยกชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
 - ๙) กองร้อยอาสารักษาดินแดน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 - ๑๐) กองร้อยอาสารักษาดินแดน จังหวัดสตูล
- ๒.๖ สังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข จำนวน ๗ แห่ง ได้แก่
 - ๑) สถาบันธัญญารักษ์ จ.ปทุมธานี
 - ๒) ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดเชียงใหม่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่
 - ๓) ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดแม่ฮ่องสอน อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - ๔) ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
 - ๕) ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
 - ๖) ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
 - ๗) ศูนย์รื้อถอนารักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
- ๒.๗ สังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จำนวน ๑๓ แห่ง ได้แก่
 - ๑) สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
 - ๒) โรงพยาบาลศรีธัญญา จังหวัดนนทบุรี
 - ๓) สถาบันกัลยาณราชนครินทร์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
 - ๔) โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่
 - ๕) โรงพยาบาลศรีมหาโพธิ์ จังหวัดอุบลราชธานี
 - ๖) โรงพยาบาลจิตเวชนครสวรรค์ราชนครินทร์ จังหวัดนครสวรรค์
 - ๗) โรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมาราชนครินทร์ จังหวัดนครราชสีมา
 - ๘) โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ จังหวัดขอนแก่น
 - ๙) โรงพยาบาลจิตเวชนครพนมราชนครินทร์ จังหวัดนครพนม
 - ๑๐) โรงพยาบาลจิตเวชสระแก้วราชนครินทร์ จังหวัดสระแก้ว
 - ๑๑) โรงพยาบาลจิตเวชเลยราชนครินทร์ จังหวัดเลย
 - ๑๒) โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 - ๑๓) โรงพยาบาลจิตเวชสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา

๒.๘ สังกัดสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่

บ้านพิชิตใจ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

๒.๙ สังกัด ศูนย์ต่อสู้และเอาชนะยาเสพติด จังหวัดนนทบุรี จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่

ศูนย์พัฒนาชีวิตใหม่ จังหวัดนนทบุรี

แบบสัมภาษณ์

ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่เป็นผู้นำครอบครัว
เรื่อง ผลกระทบต่อครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ
ผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด

๑. อายุ.....ปี

๒. สถานภาพสมรส ☐ โสด ☐ สมรส ☐ อยู่กินร่วมกัน ☐ หม้าย ☐ หย่า

๓. จำนวนบุตรที่อยู่ในความดูแลของท่าน.....คน

๔. รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวที่ท่านกระทำ (สามารถตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการเงิน จำนวน.....บาท/ต่อเดือน

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการอบรมเลี้ยงดู

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาล

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการทำงาน

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการปกป้องความปลอดภัย

โปรดระบุ

.....

.....
☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการรับส่ง

โปรดระบุ

.....
☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านอื่นๆ

โปรดระบุ

.....
 ๕. ระยะเวลาในการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ..... ปี.....เดือน

๖. สิ่งที่ท่านได้รับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของท่านในระหว่างที่ท่านถูกส่งเข้ารับการฟื้นฟู
 สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายบังคับบำบัด

๗. ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตร ยธส.รุ่นที่ ๓ กลุ่มสิงโต

แบบสัมภาษณ์

สมาชิกในครอบครัวของผู้นำครอบครัวที่เคยถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
เรื่อง ผลกระทบต่อครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ตามกฎหมายบังคับบำบัด

๑. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

๒. อายุ.....ปี

๓. สถานภาพสมรส ☐ โสด ☐ สมรส ☐ อยู่กินร่วมกัน ☐ หม้าย ☐ หย่า

๔. จำนวนสมาชิกภายในครอบครัวทั้งหมด.....คน

๕. ความเกี่ยวข้องกับผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....

๖. รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดกระทำ

(สามารถตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการเงิน จำนวน.....บาท/ต่อเดือน

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการอบรมเลี้ยงดู

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาล

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการทำงาน

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการปกป้องความปลอดภัย

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการรับส่ง

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านอื่นๆ

โปรดระบุ

.....

.....

๗. ในระหว่างที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ครอบครัวของท่านได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง
(สามารถตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ด้านที่อยู่อาศัย

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ด้านการอบรมเลี้ยงดู

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ด้านการรักษาพยาบาล

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ด้านการทำงาน

โปรดระบุ

☐ ด้านการปกป้องความปลอดภัย

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ด้านการรับส่ง

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ด้านอื่นๆ

โปรดระบุ

.....

.....

๘. ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตร ยธส.รุ่นที่ ๓ กลุ่มสิงโต

แบบสัมภาษณ์

ผู้นำชุมชน/ผู้ใกล้ชิด/บุคคลภายนอก ที่สามารถสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นได้
เรื่อง ผลกระทบต่อครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวถูกส่งตัวไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ตามกฎหมายบังคับบำบัด

๑. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

๒. อายุ.....ปี

๓. สถานภาพสมรส ☐ โสด ☐ สมรส ☐ อยู่กินร่วมกัน ☐ หม้าย ☐ หย่า

๔. ความเกี่ยวข้องกับผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....

๕. รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดกระทำที่ท่านทราบ(สามารถตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

๖. รูปแบบการดูแล/ช่วยเหลือครอบครัวที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดกระทำ

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการเงิน จำนวน.....บาท/ต่อเดือน

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการอบรมเลี้ยงดู

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาล

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการทำงาน

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการปกป้องความปลอดภัย

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านการรับส่ง

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ให้การดูแล/ช่วยเหลือด้านอื่นๆ

โปรดระบุ

.....

.....

๖. ในระหว่างที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง (สามารถตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ด้านที่อยู่อาศัย

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ด้านการอบรมเลี้ยงดู

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ด้านการรักษาพยาบาล

โปรดระบุ

.....

.....

☐ ด้านการทำงาน

โปรดระบุ

.....

☐ ด้านการปกป้องความปลอดภัย

โปรดระบุ

.....

☐ ด้านการรับส่ง

โปรดระบุ

.....

☐ ด้านอื่นๆ

โปรดระบุ

.....

๗. ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติม

โปรดระบุ

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตร ยธส.รุ่นที่ ๓ กลุ่มสิงโต

ประวัติย่อของคณะผู้จัดทำรายงาน

ชื่อ-สกุล

นายมนทล แก้วแก้ว

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการ ระดับสูง

สถานที่ทำงาน

ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว)

เลขที่ ๙๙ หมู่ที่ ๓ ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๔๐

การศึกษา

- ปริญญาตรี ศิลปะศาสตรบัณฑิต(รัฐศาสตร์) นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางกฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการสาธารณะ)
- วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประวัติการทำงาน

- ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสมุทรสงคราม
- ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลอาญา

ประวัติการฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน

- หลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะผู้บริหาร รุ่นที่ ๒
- หลักสูตรนักบริหารกิจการยุติธรรม มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม
- หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ ๖๓ สำนักงาน ก.พ.
- Treatment of Offenders (focus on Prison, Probation and Parole) UNAFEI Tokyo Japan

ประวัติผู้จัดทำรายงานทางวิชาการ

ชื่อ-สกุล

นายวิชัย โชติปฏิเวชกุล

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดพะเยา

สถานที่ทำงาน

เรือนจำจังหวัดสุรินทร์ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

๕๓/๖ หมู่ที่ ๓ ถนนเลียงเมือง ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ๓๒๐๐๐

การศึกษา

- ปริญญาตรี รัฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปริญญาโท พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์(นิด้า)

ประวัติการทำงาน

- ผู้บัญชาการเรือนจำอำเภอฝาง
- ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดพะเยา

ประวัติการฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน

- นักบริหารระดับกลาง รุ่นที่ ๕
- นักบริหารงานเรือนจำระดับสูง รุ่นที่ ๑๒

ประวัติผู้จัดทำรายงานทางวิชาการ

ชื่อ-สกุล

นายอำนาจ เจตน์เจริญรักษ์

ตำแหน่งปัจจุบัน

อัยการผู้เชี่ยวชาญ

สถานที่ทำงาน

สำนักนโยบายยุทธศาสตร์และงบประมาณ สำนักงานอัยการสูงสุด
อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

การศึกษา

- นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เนติบัณฑิต สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

- อัยการผู้ช่วย กองคดีอาญา
- อัยการจังหวัดผู้ช่วย สำนักงานอัยการจังหวัดชุมพร สำนักงานอัยการจังหวัดลพบุรี
- อัยการประจำกรม กองคดีอาญากอง ๖
- อัยการจังหวัดประจำกรม สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญาเสฟตติ ๑
- อัยการจังหวัดประจำกรม สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร ๒
- อัยการจังหวัด สคช สำนักงานอัยการจังหวัดอำนาจเจริญ
- อัยการผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ๑
- อัยการผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายนโยบายและยุทธศาสตร์
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการยา

ประวัติการฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน

- ประกาศนียบัตรหลักสูตรกฎหมายปกครองรุ่นที่ ๒ สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- หลักสูตรอัยการจังหวัด สคช.รุ่นที่ ๑๐
- นักบริหารงานยุติธรรม หลักสูตรอัยการจังหวัด รุ่นที่ ๒๓
- ประกาศนียบัตรหลักสูตร Project Planning and Management สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ประกาศนียบัตรหลักสูตร Mini Master of Management Program สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ประวัติผู้จัดทำรายงานทางวิชาการ

ชื่อ-สกุล

พันตำรวจเอก วัฒนา ยี่จิ้น

ตำแหน่งปัจจุบัน

รองผู้บังคับการตำรวจนครบาล ๓

สถานที่ทำงาน

กองบังคับการตำรวจนครบาล ๓

เลขที่ ๕๗ หมู่ ๑ ถนนสีหบุรานุกิจ ต.มีนบุรี อ.มีนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๑๐

การศึกษา

ปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (ตร.) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ปริญญาโท สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ประวัติการทำงาน

- ผู้กำกับการ สถานีตำรวจนครบาลภาษีเจริญ
- ผู้กำกับการ สถานีตำรวจนครบาลหัวหมาก
- รองผู้บังคับการตำรวจนครบาล ๔
- รองผู้บังคับการตำรวจนครบาล ๓

ประวัติการฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน

ประวัติผู้จัดทำรายงานทางวิชาการ

ชื่อ-สกุล

นาวาอากาศเอก พิบูลย์ วรรณรณปรีชา

ตำแหน่งปัจจุบัน

นายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำผู้ช่วยบัญชาการทหารอากาศ

สถานที่ทำงาน

กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

การศึกษา

- โรงเรียนเตรียมทหารรุ่นที่ ๒๔
- โรงเรียนนายเรืออากาศ สาขาวิศวกรรมเครื่องกล
- ปริญญาโทด้านการทหาร Master of Defense Studies, Australian Defense Forces Academy, ออสเตรเลีย

ประวัติการทำงาน

- นักบินฝ่ายยุทธการ ผูกบิน ๔๑๑ กองบิน ๔๑
- นักบินฝ่ายยุทธการ ผูกบิน ๔๐๓ กองบิน ๔
- นายทหารการฝึก ฝ่ายยุทธการ ผูกบิน ๒๑๑ กองบิน ๒๑
- หัวหน้าหน่วยบินขับไล่โจมตีไอพ่น หน่วยบิน ๒๑๑๑
- หัวหน้าหน่วยบินขับไล่ยุทธวิธี หน่วยบิน ๒๑๑๒
- หัวหน้าแผนยุทธการ กองยุทธการ กรมยุทธการทหารอากาศ
- ฝ่ายเสนาธิการ กองฝึกร่วมและผสม กรมยุทธการทหารอากาศ
- ฝสธ.ฝ่ายยุทธการ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศ
- ฝ่ายอำนวยการประจำผู้บัญชาการทหารอากาศ
- ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารอากาศไทย/วอชิงตัน

ประวัติการฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน

- นายทหารควบคุมการบินสังกัดกัน
- นายทหารยุทธการระดับผูกบิน
- นายทหารชั้นผู้บังคับฝูง รุ่นที่ ๘๒
- เสนาธิการทหารอากาศ รุ่นที่ ๔๓
- วิทยาลัยการทัพอากาศ รุ่นที่ ๔๓

ประวัติผู้จัดทำรายงานทางวิชาการ

ชื่อ-สกุล

นางสาวอรรณณ นัยภักดิ์

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจสอบและประเมินผลกำลังคน

สถานที่ทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

๕๙ ถนนพิษณุโลก แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

การศึกษา

- ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ปริญญาโท พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์(นิด้า)

ประวัติการทำงาน

- ผู้อำนวยการกลุ่มงานการเจ้าหน้าที่
- ผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคล
(เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ๙ ชช.)
- ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ

ประวัติการฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน

- ทูกรัฐบาลออสเตรเลียหลักสูตร Developing and Public Analysis ณ Australia National University ประเทศออสเตรเลีย
- หลักสูตรนักบริหารระดับสูง รุ่น ๕๖ สำนักงาน ก.พ.
- ทูฝึกอบรมเตรียมผู้บริหาร หลักสูตร Change Management
- ทูฝึกอบรมเตรียมผู้บริหาร หลักสูตร Planning and Developing HR Capabilities จาก RIPA International ประเทศสหราชอาณาจักร

ประวัติผู้จัดทำรายงานทางวิชาการ

ชื่อ-สกุล

นายชัยวัฒน์ ทองคำคูณ

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการสำนักการขนส่งสินค้า

สถานที่ทำงาน

กรมการขนส่งทางบก ๑๐๓๒ ถนนพหลโยธิน
แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐

การศึกษา

- วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (โยธา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- Master of Science (Transport Planning and Engineering) The University of Leeds , UK

ประวัติการทำงาน

- ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการขนส่งสินค้า

ประวัติการฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน

- หลักสูตร Public Transport and Environmental Management , Sweden
- หลักสูตรการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน สถาบันพระปกเกล้า

ประวัติผู้จัดทำรายงานทางวิชาการ

ชื่อ-สกุล

นายนิสิต จันทร์สมวงศ์

ตำแหน่งปัจจุบัน

ที่ปรึกษาด้านการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

สถานที่ทำงาน

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

การศึกษา

- รัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม อันดับ๑ เหรียญทอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยานิพนธ์ดีเยี่ยม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

- ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารราชการ ๙ ชช. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- ผู้อำนวยการสำนักพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
- รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

ประวัติการฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน

- หลักสูตรนักเรียนนายอำเภอ รุ่นที่ ๔๑ กรมการปกครอง
- หลักสูตรการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ระดับสูง สถาบันพระปกเกล้า
- หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่น ๕๓๒๓

ประวัติผู้จัดทำรายงานทางวิชาการ

ชื่อ-สกุล

นายวิจิต ธีรพงศ์

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการใหญ่ (ตรวจสอบภายใน)

สถานที่ทำงาน

บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด

๑๐๒ ซอยงามดูพลี แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร

กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๒๐

การศึกษา

- วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (ไฟฟ้า)
- นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ ๒) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

- ผู้อำนวยการกองการผลิต
- ผู้อำนวยการฝ่ายสนับสนุนธุรกิจ
- ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารธุรกิจ

ประวัติการฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน

- หลักสูตรการบินพลเรือน กองทัพอากาศ รุ่นที่ ๕๐
- หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ รุ่นที่ ๓๘
- หลักสูตรพัฒนาความสัมพันธ์ผู้บริหาร กองทัพอากาศ รุ่นที่ ๖

ประวัติผู้จัดทำรายงานทางวิชาการ

ชื่อ-สกุล

นางพรรณวดี อารังหวัง

ตำแหน่งปัจจุบัน

กรรมการบริษัท ลาป จำกัด

ผู้บริหาร&ที่ปรึกษาด้านการประกันชีวิตและตรวจสอบสภาพทางการเงิน

สถานที่ทำงาน

บริษัท ลาป จำกัด

๖๑ ถนนพัฒนาการ แขวง/เขต ประเวศ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๕๐

การศึกษา

- ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วิทยาศาสตร์เคมี) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ปริญญาโท วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (มลพิษสิ่งแวดล้อม)
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการทำงาน

- นักวิชาการป่าไม้ หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการเคมี กรมอุทยานฯ
- ผู้บริหารสุวรรณคีรี ๒๕ บจก. เอไอเอ. & กรรมการ บจก. ลาป

ประวัติการฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน

- TRAINING ON SOCIO-ECONOMIC ANALYSIS AND FORMULATION OF INVESTMENT PROPOSALS, NAPAL
- การบริหารจัดการผังเมืองประเทศสิงคโปร์
- THE ๑๓rd MEETING OF CONFERENCE OF THE PARTIES TO CITES
- THE ๗th ANNUAL CONVENTION ๒๐๐๔ - SYDNEY
- THE ๘th ANNUAL CONVENTION ๒๐๐๕ - XIAMEN
- THE ๙th ANNUAL CONVENTION ๒๐๐๖ - ROME & SICHUAN
- PA CONFERENCE ๒๐๐๖ - MALAYSIA
- THE ๑๐th ANNUAL CONVENTION ๒๐๐๗ - PERTH AUSTRALIA & NZ
- THE ๑๑th ANNUAL CONVENTION ๒๐๐๘ JAPAN
- THAILAND NATIONAL QUALITY AWARDS (๒๖th TNQA)
- THE ๑๒th ANNUAL CONVENTION ๒๐๐๙ CHINA
- ๒๒nd SUMMIT CLUB ๒๐๑๐ – LAS VEGUS USA
- THE ๑๓th ANNUAL CONVENTION ๒๐๑๑ - KOREA